

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 10.

O B S A H :

Müller: Bližšie k Bohu, 433. Anjelov: Umenie a svätosť, 438. Soukup: Bojovníci za radosť, 444. Likavský: Eva vo svojich dcérach, 448. V. Müller: Dejinné sociálne pôsobenie katolíckej Cirkvi, 452. Friethoff: Máriin súhlas, 459. Do výšav, 465. Život, 467. Literatúra, 476.

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller, OP.
Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP, Univ. Rim, prof. P. Mag. R. Garrigou-Lagrange, OP, Rim, Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. P. Emilián Soukup, OP, P. Vojtech Müller, OP, prof. Dr. Anton Surjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák, CSSR Rim, P. Aquinas Mária Gabura, OP.

REDAKČIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.
ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Casopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. — Číslo šeku 6181.

ÚČTUJEME! Naším čitateľom dávame do rúk posledné číslo prvého ročníka revue SMER. Nechce sa nám veriť, že rok zodpovednej a vážnej roboty je za nami. Jeden rok stačil na to, aby sme poznali duchovnú fyziognómiu katolíckej slovenskej duše, aby sme nadviazali styky so všetkými činiteľmi katolíckeho Slovenska. Dolerajšia skúsenosť nás presvedčila o tom, že keď je niečo potrebné na Slovensku v terajších časoch, nuž prehlbený náboženský život je takou podmienkou, ktorú nenahradíme nikdy ničím. Preto sme si vedomí toho, že za svoju prácu budeme zodpovedať pred Pánom Bohom i pred budúciimi pokoleniami. Jednoročná snaha Smeru bola pochopená, a môžeme povedať, že vítaná od tých, čo milujú Pána Boha a národ. Listy, čo prichádzajú denne do redakcie, dostatočne nám to potvrdzujú. Ale našli sa i takí, ktorí nepovažovali za potrebné načrieť do živých a hlbokých prameňov duchovného života, ktorí sa uspokojia s „pánskym katolicizmom“, to znamená, s ľahostajnosťou a s náboženským formalizmom. Nuž týchto obráti len božia milosť a za takýchto úbožiakov denne sa modlíme. Ale obyvatelia nového, usmievaného katolíckeho Slovenska podali nám priateľskú ruku! Je to stredná i najmladšia generácia kňazov, vysokoškolskí i stredoškolskí profesori, učitelia, spisovatelia, vyššie i stredné úradníctvo, vysokoškooláci i stredoškooláci; tí všetci idú s nami, tí všetci sa prihlásili do rodiny katolíckych slovenských smeristov. A to nás teší, to je odmena za všetko, lebo vidíme, že naša katolícka inteligencia novších čias vracia sa na cesty svojich otcov a matiek, aby sebe i budúciim pokoleniam zabezpečila lepšiu budúcnosť v ríši Ježiša Krista, v Cir-

Bližšie k Bohu.

Cieľ duchovného života je prísť k úzkemu sjednoteniu s Bohom. Ale po tomto sjednotení túži len ten, čo vie, že úzke priateľstvo s Bohom je pre človeka najväčšie šťastie, blaženosť. Po Bohu túži len ten, kto ho pozná ako najväčšie a najdokonalejšie dobro, ako začiatok a cieľ všetkých snáh a naj dôvernejších prejavov duše. Preto sme povedali, že kto pozná Pána Boha dokonalejšie, dokonalejšie ho môže milovať.

Ale nie každé poznanie Pána Boha vedie k jeho milovaniu. Suché rozumovanie o Bohu a o jeho vlastnostiach môže byť zadosťučinením pre rozum, ktorý záľubu nachádza v poznaní najvznešenejších pravd, ale srdce človeka môže ostať k týmto pravdám celkom ľahostajné, chladné. O zjavených pravdách treba rozjímať, zamyslieť sa nad nimi a usilovať sa preniknúť ich nadprirodzenú hĺbku a závojom viery zakryté božie taje.

Mnohí kresťania pozerajú na zjavené pravdy ako na paragrafy nejakého zákonníka, ktoré načim poznať a nič viacej. Boja sa dogiem, nechcú o nich rozmýšľať preto, že ich nemôžu pochopiť. A práve zjavené pravdy musia byť najvznešenejším predmetom našich modlitieb a rozjímania. Vo svetle viery a pod vplyvom činnosti Ducha Svätého duša pozná aspoň iskierku vznešeného božieho svetla, ktoré žiari z každého článku viery, lebo každý takýto článok zjaveného učenia ukazuje nám vznešenosť božiu s inej strany a poukazuje spolu na nevyčerpateľnú krásu a dobrotu božiu. Pri rozjímaní o týchto pravdách zúrodňuje sa srdce i vôľa, lebo svetlo Ducha Svätého odkrýva im také svety, také obzory, ktoré prirodzený rozum nenájde nikdy a ktoré sú jednako predme-

tom najvrúcnejších túžob srdca, hľadajúceho pokoj a šťastie. Príklad na to máme v spisoch jednoduchých svätcov, ktorí mali vysoký stupeň kontemplácie, napr. svätá Katarína Sienská, svätá Terézia z Avily atď. Odborník v bohovede žasne, aké hlboké pravdy napísaly tie duše o Bohu, o Kristu, o sviatostiach, ako jednoducho písaly o takých článkoch viery, ako je predurčenie, život večný, peklo, a pritom načrely naozaj až na dno tajomstva tak, že ani najbystrejší teolog nenapísal by to srozumiteľnejšie a vedeckejšie. A čo vraví najväčší cirkevný učiteľ svätý Tomáš Akvinský? Že v škole križa naučil sa viacej, než v učeních knihách mudrcov! A je to vysvetliteľné. Lebo keď je duša usobraná, keď sa modlí, keď rozjíma, Pán Boh ľahšie sa k nej prihovára. Jeho slovo je účinnejšie, srozumiteľnejšie, osvieti rozum, rozohreje srdce a nadchne k veľkým činom aj vôľu. V usobranom rozjímaní navštevuje dušu Duch Svätý so svojimi darmi, s darom rozumu a vedy, ale najmä s darom múdrosti, ktorým začína duša vychutnávať pravdy viery, ako to učí svätý Ján od Križa, začne ich vrúcnejšie milovať, začne sa nimi v živote riadiť a podľa nich žiť, takže medzi dušou a Bohom uskutočňuje sa vždy užšie a pevnejšie spojenie. Hľa, to je život zo zjavených právd, to je účinok stáleho rozjímania o nich v temnotách viery. Preto v Nasledovaní Krista Pána sa vraví, že blažená je tá duša, ktorá počúva Pána, keď k nej hovorí, a ktorá prijíma z jeho úst slovo útechy.

Z tohto rozjímaného poznávania Pána Boha rodí sa láska k Bohu, ktorou sa približujeme k nemu vždy bližšie; ale duša učí sa tiež vidieť Pána Boha všade, celý vesmír pripomína jej vznešenosť Stvoriteľa.

Svätý Tomáš učí, že všetko bytie jestvovalo v myslí božej od večnosti, prv než bolo stvorené. Boh od večnosti chcel, aby jeho do-

konalosť sa odrážala vo vesmíre v rozličných stupňoch. Keď sa teda dívame na prírodu očami duše a vo svetle viery, vidíme, že všetky bytnosti vo všetkých stupňoch dokonalosti sú stopou, obrazom Boha. Vesmír stále spieva chválospev na svojho Tvorcu a vyzýva nás k spoločnej chvále. Veď všetko, čo je v prírode krásne, dobré, je iba nedokonalou, stvorenou účasťou na nekonečnej kráse Stvoriteľa. A keď sa dívame na rozumové bytnosti, najmä na ich nadprirodzenú krásu, vidíme, že to sú živé obrazy Boha, lebo zúčastňujú sa na jeho rozumovom živote, a v pokrstených ľuďoch vidíme živé údy Ježiša Krista, Krista samého, nie obyčajných pozemských tvorov. Ďalej, rozjímavá duša vie, že všetko, čo Boh dopúšťa, dobro i zlo, radosť i bolesť, vo večnom pláne božom je zamierené na zdokonalenie nášho nadprirodzeného života. Všetko načim využiť pre svoje posvätenie; nič sa nedeje vo svete alebo v našom súkromnom živote, čo by nemohlo nadprirodzene osožiť našej duši. Takéto nazeranie na svet a na život na zemi je výsledkom stáleho cviku v rozjímaní o zjavených pravdách.

Z naprirodzeného nazerania na tvorstvo ako na dielo rúk božích rodí sa v duši život vo v š a d e p r í t o m n o s t i b o ž e j. Boh je všadeprítomný! Pracujem, trpím, radujem sa, modlím sa pred očami všadeprítomného Boha. Sv. Tomáš vraví, že Boh je všadeprítomný dvojako. Najprv ako účinná príčina, a tak je prítomný vo všetkých veciach, ktoré stvoril. Potom je všadeprítomný tak, ako poznané v poznávajúcom a vytúžené v túžiacom. Týmto druhým spôsobom je Pán Boh zvláštnym spôsobom v rozumových tvoroch, ktoré ho poznávajú a milujú. A keďže rozumový tvor to má z milosti, vraví sa, že Boh je takto prítomný vo svätých skrze milosť.¹ Najvýstižnejšie to vy-

¹ Suma teolog., I, ot. 8 čl. 3.

jadril svätý Pavol vo svojej reči aténskym mužom na areopágu: „V ňom (v Bohu) žijeme a hýbeme sa a sme.“² Tento výrok apoštola národov platí o našom prirodzenom i nadprirodzenom živote. Boh ako Stvoriteľ nielenže nám dal bytie a život, lež on naše bytie udržuje, bez jeho tvorivej súčinnosti rozpadli by sme sa v nič, nepohli by sme, ako sa vraví, ani prstom. Ale Boh ako dobrý Otec povolal nás k vyššiemu životu, k životu nadprirodzenému, ktorý je účasťou na jeho vlastnom živote. Ten nadprirodzený život v nás udržuje, rozmnožuje, a takto je v nás celkom dôverne prítomný, až v hĺbinách, v základoch duše, ako učí svätý Ján od Kríža. V našej duši žije Najsvätejšia Trojica, Otec, ktorý nás miluje ako vlastné deti, Syn, ktorý nás pokladá za svojich bratov, Duch Svätý, ktorý nám dáva svoje bohaté dary.

Nemusíme ísť ďaleko, aby sme našli Pána Boha, nemusíme veru vystúpiť až do výšav nebeských a tam ho hľadať. Rozjímavá duša nájde ho vo stvoreniach, ktoré ju obkľučujú. V prírode sa odzrkadľujú jeho dokonalosti v nekonečných obmenách, a rozumový tvor môže povedať, že je poslednou priečkou na rebríku, ktorým vystupujeme k nekonečnej dokonalosti Boha samého. Vesmír nám teda ustavične pripomína, že Pán Boh je blízko nás, že nás vidí, že nás počúva. Preto s dôverou treba ho prosiť, modliť sa, veď je pri nás, je v nás, nikde nie sme bez neho, nikdy nemôžeme povedať, že nás nevidí alebo nepočuje.

Ale kresťan v posväcujúcej milosti je živým chrámom božím, jeho srdce je stánkom Najsvätejšej Trojice. Stačí, aby sa usobral, aby vstúpil do vnútornej izbičky, o ktorej tak rada hovorí svätá Katarína Sienská, stačí, keď očami viery uvažuje o svojej duši a o nebeskom

² Skut. 17. 28.

Hostovi v nej, a jeho život dostane nové zamierenie. Neprestane sa klaňať Bohu celým svojím životom, svojimi myšlienkami i skutkami, lebo dobre si bude vedomý toho, že žije a pohybuje sa v Bohu, že Boh spolupracuje s ním.

Myšlienka na všadeprítomného Boha povzbudzuje potom človeka, aby sa starostlivejšie chránil hriechu. Veď kto by sa opovážil urážať Boha, keď vie, že Boh to vidí? V duši je prítomný Boh najsvätejší, ktorý nestrpí ani škvrnku nedokonalosti! V duši žije Boh najspravodlivejší, ktorý tresce i najmenšie previnenie! V duši prebýva Boh všemohúci, ktorý môže zničiť vinníka! V duši prebýva Boh nekonečne dobrý, od ktorého máme všetko dobré! A tohto Boha by mal človek urážať? Áno, kto myslí na to, že Boh je s ním a žije v ňom, ten vykoná všetko, aby ho nikdy neurazil.

Kto žije z vedomia všadeprítomnosti božej, horlivejšie sa stará o svoj duchovný pokrok, o duchovnú dokonalosť. Ako vojak koná hrdinskejšie skutky vo vojne, keď vie, že s ním bojuje jeho hlavný veliteľ, tak i kresťan radostnejšie láme prekážky duchovného pokroku, keď vie, že účinne mu pomáha Pán Boh, ktorý žije v ňom. Nebojujeme proti pokušeniam sami, neznášame kríže sami; pri všetkom všemohúcu ruku nám podáva všadeprítomný Boh, ktorý posilňuje našu slabosť a nedokonalosť, len keď vidí, že ho prosíme, že mu neodporujeme.

Napokon myšlienka na všadeprítomnosť božiu posilňuje aj našu dôveru. Prídu na nás veľké skúšky, pokušenia, budeme cítiť, že sme unavení, slabí, a jednako budeme presvedčení o konečnom víťazstve, lebo ten, čo je všemohúci, ktorému nič na svete nemôže odporovať, žije v nás a do našich služieb dáva všetky svoje sily. Pravda, čiastočné pohromy prídu aj na nás, budeme hádam kráčať po bolestnej

ceste, ale keď sa spoľahneme na všemohúcnosť božiu, aj tie najväčšie životné kríže privedú nás k väčšej láske k Bohu a rozmnožia nám zásluhy.

To sú praktické výsledky poznania Boha a života vo všadeprítomnosti božej. Veľkí svätci boli veľkými učencami, hoci nič nenapísali, ale dobre a dokonale poznali Pána Boha, preto ho miloval z celej duše a zo všetkých svojich síl. A veľkí učenci, pre ktorých príroda bola odbleskom nekonečnej dokonalosti a dobroty božej, stali sa veľkými svätcami, lebo stvorenie priviedlo ich k poznaniu Stvoriteľa, a čím dokonalejšie ho poznávali, tým vrúcnejšie ho milovali. Stvoriteľ nie je ďaleko od toho, ktorého stvoril, je s ním, pred jeho obličajom odohrávajú sa dejiny jednotlivca, národov i celého sveta. Na to teda nikdy nezabúdajme, a denne budeme sa približovať k Bohu.

Fr. Anjelov, OP.:

Umenie a svätosť.

Mnohým sa táto dvojica pojmov zdá veľa ráz neslučiteľná, ako by si tieto pojmy vonkoncom odporovali. V Eláne,¹ časopise Spolku slovenských spisovateľov, je z G. Papiniho preložený úryvok: Umenie a zodpovednosť, v ktorom sa vraví: „Strašné sú nebezpečenstvá, ktorým je vystavené už samé pestovanie umenia, a tým potrebnejšia je ostražitosť, ktorá by tieto nebezpečenstvá oddialila. Umelec nemôže byť svätcom, lebo svätec premohol v sebe aj čisté umenie: umenie je prostriedkom, a on sa povznáša priamo k dokonalej láske oproti ľuďom a Bohu.“ A poukazuje na veľkého dominikánskeho umelca blahoslaveného Angelika, ktorý „vraj prv, než sa pustil do maľovania, sa po-

¹ XII, 1, str. 4.

modlil a plakal; myslím však, že nie preto, aby dušu lepšie pripravil na stvorenie pravdivého obrazu ukrižovaného Boha, ale preto, aby ho Boh zbavil všetkého pokušenia odovzdať sa rozkoši umenia. Nežiadal si inšpiráciu, ale odpustenie”.

Papini svoje tvrdenie odôvodňuje nie povrchným upozornením na dva hriechy, totižto smyselnosť a pýchu, ku ktorým sú veľkí ľudia väčšími náchylní ako ostatní. O prvej nezriadenej náchylnosti umelca vraví: „Kto nemá skoro fyzickej lásky k citovým formám stvoreného diela, prirodzene najpríťažlivejším a najdokonalejším, nemôže byť ozajstným umelcom. . . Toto smyslové nadšenie pre také formy, čo sa dajú nahmatať a pohladkať, je bohužiaľ spojené s inými nadšeniami a s inými pokušeniami, a aj najprísnejší Dante musel sa opásť povrazom, čo chráni pred telesnými pádmi.” A o druhom nebezpečnom sklone umelcovom hovorí: „Umelec, ktorý cíti v sebe hlas Boha, je veľmi náchylný myslieť si, že stojí nad ostatnými ľuďmi. Keby sa totiž nepokladal za vyvoleného tvoriť, objavovať a učiť, nemal by odvahy uskutočniť svoje dielo a dať ho bližným na obdiv. Lenže toto vedomie dôstojnosti, vyššieho určenia živí v ňom pýchu tak, že sa môže z neho stať neľudská a zúrivá príšera.”

Pravda, názor Papiniho, bystrého kritika, nie je povrchný, nepremyslený; by sme s ním temer aj súhlasili. Jednako nemôžeme prijať v plnom znení a bez výhrady vetu: „Umelec nemôže byť svätcom”, nemôžeme jej dať pečať absolútnej platnosti.

Aby sme si vec objasnili, uvedomme si naj-
samprv pojem krásneho, s ktorým každé umenie pracuje ako s vlastným predmetom a svojsky ho spracúva. Svätý Tomáš Akvinský dáva takýto výmer krásneho: „Krásnym voláme to, čo, súc videné, sa páči.”² Teda pri

² Suma teologická, I, 5, 4, k 1.

rozboře krásneho pozorujeme dve najvýraznejšie složky, totiž videnie a pôžitok čiže záľubu. Videnie značí akési dokonalé poznanie, ktorým vec intuitívne ponímame. Lebo pre krásno³ nestačí hocaké poznanie, ale vyžaduje sa akési videnie alebo intuícia, ktorou predmet akosi obsiahneme. Toto videnie neznačí len smyslové poznanie, ale aj a najmä nazeranie mysle, jej hlboký pohľad.

Z tohto poznania má vzniknúť zaľúbenie čiže pôžitok. Pravda, pri každom dokonalom poznaní vzniká nejaký pôžitok, to jest istota alebo spočinutie v pravdivom, ktoré poznávame ako pravdivé. Ale to pre krásno nestačí. Vyžaduje sa zvláštne cítenie slasti a lahody, ktoré skrísa z mocného vhlbenia sa do vecí. Teda pojem krásneho musí zahrnovať aj hlboké nazeranie do veci aj zaľúbenie. Krásno mohli by sme vyjadriť ako slastné poznanie, poznanie s pôžitkom. Spracúvajú ho takzvané krásne umenia, a to tak, že sa ho usilujú smyslove vyjadriť. V umení prvé miesto má rozum, lebo chápe náležitú úmeru veci a náležitý súlad častí a vníma ligot tvaru alebo vzoru. K rozumu družia sa smyslové schopnosti, ktoré poznávajú to, čo vec robí krásnou vo fyzickom, hmotnom poriadku (najmä sluch a zrak), alebo tvoria živé obrazy na smyslové vyjadrenie krásneho (obrazotvornosť). A tak krásne umenie má najsamprv poňať ideálne krásno, potom ho smyslove vyjadriť, a napokon vyjadriť ho čo najvýraznejšími a najsúcejšími znakmi, obrazmi, aby krásno smyslove vyniklo.⁴

Po letmom rozboře pojmu krásneho priezračnejšieho vidíme, ako výslednica tohto rozbořu spája sa s tvrdením Papiniho o dvojakom nezriadenom sklone umelcov, totižto ku smy-

³ Pre väčšiu jasnosť používam radšej krásno ako krásne.

⁴ Porovn. P. Hugon, OP: *Metaphysica ontologica*, 387.

selnosti a k pýche. Umelec, povedomý svojej intuitívnej nadpriemernosti a bohatej hrivny nevšedného poznania, niekedy si v sebeckosti postaví oltár a do kadidelnice ctibažnosti sype tymián samolúbosti a ľudských chvál. Teda hlbšie videnie krásneho splodí v ňom pýchu.

Za týmto zočením, ako sme povedali, nasleduje záľuba, pôžitok, a to psychologicky nevyhnutne. Sebecký umelec mu dá celú bažnú silu alebo aspoň viacej, ako dovoľuje náležitá mravná miera, a telesnou láskou nezriadené prilipne k citovým formám utvoreného alebo tvoriaceho sa diela. Z toho vyplývajú rozličné hriechy smyselnosti, ktoré nemusia byť vždy najhrubšieho zrna; môžu sa skrývať pod kepienkou jemnejších tvarov.

Tu samovoľne prichádza na um otázka, či môžeme do súladnej jednoty sdružiť pojem umelca a svätca, či opodstatnene môžeme vraviť o umelcovi-svätcovi? Hej, celkom bezpečne. Veď umenie nie je skutočnosť mravne záporná alebo toľme mravne chúlостivá, žeby nedovoľovala v jednej osobe ladne spojiť umeleckosť so svätosťou. Len je nevyhnutné, aby sa umelec náležite vnútorne vychoval, aby krivolakým koľajniciam narušenej prirodzenosti s milosťou božou dal pravý, priamy smer, mravnú tvár obrátil k večnej Kráse, na ňu upíeral duchovný zrak a odputnal sa od nezriadeného prilipnutia k umeleckému pôžitku.

Aj my neústupne tvrdíme, že umelec-svätec musí sa povzniesť i nad čisté umenie. Aj keď básnická intuícia a akékoľvek umelecké nadšenie je čosi hlboké, aj keď umelec-svätec v umeleckej extáze a v jej ozvenách zočí nezvyčajné krásy, čo sa utajujú pod prachom všednosti, jednako si je povedomý, že viacej-menej čarovné krásy, nad ktorými jeho duch krúži, sú len ako by úlomky z nestvorenej, neohraničenej Kráasy, ktorá vyžiarovaním dáva tajomný jagot veciam a pritom nič nestráca.

Umelec-svätec nielen vie, že stvorené podstaty sú akési napodobneniny nestvorenej Podstaty, keďže bezprostredne závisia od božského Rozumu, a teda že aj stvorené krásy sú akési napodobneniny nestvorenej Kráasy, ale aj to prakticky, životne preživa. Umelec-svätec, nijako nesputnaný nezriadeným vyhľadávaním seba, hľadá na stvorené krásy ako na žiarenie neohraničenej Kráasy, stavia sa do jej lúčov a v nich ako po koľajach k nej smeruje.

Každý umelec nejde až tak ďaleko, zastavuje sa na ceste krásneho, nevidí až po najobjektívnejší a absolútny základ všetkej krásy, slovom nedovídi. Ale u umelca-svätca hlboké videnie krásy a pod jeho dozorom disciplinované umelecké vzlety a pôžitky majú transcendentálne, nadmyselné zacielenie, smerujú ako gotické oblúky do závratnej výše, kde tróni Kráasa, sú božsky okrídlené. Pravda, to nemusí byť navonok badateľné v každom umeleckom výplode umelca-svätca, napríklad keď spracúva predmet z číro prirodzeného poriadku. Ale aj pri takejto tvorbe povznáša sa do nadprirodzených oblastí, do lona večnej Kráasy. Je nad umelcom, keďže vzniesol sa aj nad čisté umenie, vyletel nad oblaky, ktoré, aj keď sú vysoko, predsa sú len oblaky; odputnal sa od nedovidenia, i od prejavov smyselnosti, čo aj jemných a zduchovnelých, ku ktorým umelec je náchylný nielen pri videní nehmotnej krásy, ale aj a najmä pri jej prelievaní a zužovaní do smyslových a citových tvarov.

Keď takto vec ponímame, môžeme povedať, že Papiniho výrok: „Umelec nemôže byť svätcom“, nezapierame, ale objasňujeme: „Umelec-svätec nemôže byť len umelcom“, musí byť nad umelcom, ktorý pretrhol územčisté hate poznania a lásky, a celým umeleckým bystrivým pohľadom, ktorý nadprirodzená viera nadnáša, a slastným umeleckým pôžitkom vteká do večného Oceánu slastného

poznania a milovania. O umelcoch-svätcoch môžeme použiť slová Knihy Sirachovej:⁵ „Mužovia bohatí silou, o krásu starostlivi“, alebo aj verš žalmistovej piesne: „Bože, u Teba je studnica života, a vo svetle Tvojom my vidíme svetlo“,⁶ po Tvojich jagavých stopách, Krása, dostávame sa bez úrazu k Tebe.

Istotne takýto vysoký mravný stupeň pýta veľké obete, veľké sebaovládanie. Veď napokon obete, prinášané z lásky k Bohu, sú každodenným chlebom idúcich po ceste svätosti. Je to veľmi vážna vec, tým väčšmi fažiaca umelcove ramená, čím bystrejší je jeho duch, a najmä čím mocnejším krokom chce s božou milosťou stúpať v nadprirodzene duchovnom živote. A ak ide o vysoké stupne mystického nazerania (kontemplácie), umelec-svätec musí byť ešte bedlivejší, aby jeho umelecká geniálnosť nevplývala nepriaznivo na nadprirodzený organizmus, aby nijako nenarúšala v ňom jemnú sieť božieho života.

Nech nás nemätie, keď napríklad u veľkého mystického učiteľa svätého Jána od Kríža čítame, že „duchovný človek musí odmietaf všetky vjemy so slasťami časnými“.⁷ Nezabúdajme, že sa to týka rozumových vjemov, získaných z toho, čo sa nadprirodzene predstaví vnútorným telesným smyslom. Umelecká intuícia a umelecké rozochvenie len vtedy by škodily umelcovi, usilujúcemu sa o svätosť, keby Bohom omilostený, prežíval chvíle číro nadprirodzenej kontemplácie, to jest keby v ľudsky nevypovedateľnej prostote akosi nazeral na nadprirodzené taje.⁸ Lebo tým by dával prednosť menšiemu pred väčším. Ináč, ak je odputnaný od neusmerného rozumového a citového pri-

⁵ 44, 6.

⁶ Žalm 35, 10.

⁷ Výstup na horu Karmel, II, 11.

⁸ Porovn. P. Vallgornera, OP: *Mystica theologia divi Thomae*, I, 157.

lipnutia, ktoré je pokrmom pýchy a smyselnosti, umelecká činnosť mu nijako neprekáža v rozvoji nadprirodzeného života, ale ho podporuje ako každá mravne dobrá činnosť, ba ešte viacej, keďže má duchovnejší svojráz.

Umelec-svätec nijako nesnižuje umenie, keď ho používa ako prostriedok. Ono nie je mu modlou, a heslu *L'art pour l'art*, dáva náplň: *L'art pour Dieu*. K Bohu cieli jeho umenie. Tento svrchovaný cieľ dáva utešený pôvab jeho umeleckej činnosti, robí ju nadzemsky krásnou. A umelec-svätec, nadprirodzene zamierený pod vplyvom Ducha Svätého, aj na závratných inšpiračných líniah hádza sa do morastvorenej Krásy a s celou umeleckou hrivnou cíti sa v objatí Boha. Umeleckosť a svätosť nie sú v ňom prvky neslučiteľné. Jeho umelecký život môžeme prirovnať k ladnému spevu, ktorý zneje dvoma utešenými tónmi. Umelecký tón, svätosťou nijako nestlmený, čarovne zneje, keďže prevládajúci, ale nezahlušujúci tón svätosti ho zafarbuje nebeskou krásou. Takýto umelec naozaj patrí medzi blahoslavených čistého srdca, ktorí už na zemi viacej vidia Boha ako ostatní, lebo aj v umení usiluje sa o nadprirodzené zacielenie, bez ktorého aj najveľkolepejšia umelecká činnosť najväčšieho veľducha je napokon len márnosť nad márnosťou.

Prof. P. Emilián Soukup OP.:

Bojovníci za radosť.

Svätý opát Bernard z Clairvaux povedal raz svojim bratom: „Poznal som mnoho ľudí, ktorých poznanie pravdy robilo len smutnejšími, lebo nemohli sa vyhovárať na nevedomosť, keďže vedeli, na čo ich pravda nabádala, a nekonali to.“ Je to skoro zákon, že čím väčšie poznanie, tým väčší smútok. Aspoň v duši citlivej pre dôsledky a požiadavky pravdy.

Priateľstvo s Bohom má oboje obsahovať: bohatú jasnosť pravdy a radostné žitie v priateľstve. Vidíme, že i tu sa musí smútok postaviť do cesty. Tu viacej, než kdekoľvek inde, lebo v božom priateľstve poskytovaná pravda je veľmi jasná a veľmi náročná. Niektorí musia uvoľniť zatarasovanú cestu k radostnému žitiu v priateľstve. Tak úsilie o priateľstvo sa stáva usilovným bojom o radosť, ako bojom o radosť je vôbec každé poctivé úsilie o život z mravných zásad. Boží priateľ je z povolania bojovníkom za radosť. Jeho zbraňou je pestovaná svätá láska, sprievod tejto kráľovnej uvoľňuje zatarasovanú cestu.

V číro ľudských veciach života láska je matkou sily, nachádza cesty v zdanlivých alebo skutočných bludiskách, prekonáva každý odpor, zdolá úžasné množstvo úloh. A tým otvára cestu z rýdzo ľudského smútku k rýdzo ľudskej radosť, stávajúc sa matkou rýdzo ľudských ctností.

V životných veciach v priateľstve s Bohom vyniká pravda omnoho viacej ako v rýdzo ľudskom živote. Boh sám jasne ukazuje predmet lásky, cestu k láske, ukazuje vo zjavení dôsledky a požiadavky zjavených právd o Priateľovi. Na obzore duše sa ukazuje možnosť božsky hlbokéj radosť, ale spolu povstáva hlboký smútok. Vidíme veľkolepé obzory, cítíme túžbu po nich, robíme nejeden rozmach, aby sme sa k nim priblížili — a zistíme, že vždy viacej chápeme jeden smysel slova apoštola Pavla: „Nachádzam teda zákon, že keď chcem robiť dobré, zlé mi je pri ruke.“¹ Cítíme, že mu rozumieme, keď končí: „Ja nešťastný človek!“ Chceme pokračovať, a nevidíme pokrok, dlho, veľmi dlho nevidíme pokrok.

Lebo do žiare pravdy zjavenej Priateľom sa postaví tiene ako hory, tiene odporu, slabosti, zmätku, obáv z veľmi mnohých úloh.

¹ Rim. 7, 21.

Máme v sebe neúmernú opozíciu. Rozum ukazuje cesty, po ktorých treba ísť, svetlo viery a darov Ducha Svätého otvára perspektívy hlboké, veľmi ťažko schodné, ale práve preto skvelé. Ale okolo sa začnú rojiť bludičky. Črtajú sa najzvodnejšie obrazy. To oheň vášní v človeku rozhadzuje svoje iskry, aby zanietil oheň inej, pozemskej lásky k pozemskostiam. Pravda o priateľstve ukazuje veľmi vysoko; opozícia vášní chce pútať k nížinám bezohľadným zdôrazňovaním ich radosti.

Priateľ musí podať pomocnú ruku, aby duša rozumela výšinám božej lásky. Podáva ju striedlivosťou; upevňuje v duši ochotu a silu odolávať radostiam nížin, aj keby sa vo svetle vášní zdaly veľmi žiadúce.

Máme v sebe čudnú hrôzu z obetí a z dlhotrvajúcich úkonov. Je to zdroj všetkého kolísania a úteku, keď vo svetle vášní ukáže sa zdanlivo nekonečná nudná diaľka cesty, keď sa vvnoria obludy prekážok a obetí. Priateľstvo s Bohom žiada aspoň odklon, ak nie odlúčenie od zeme. Nijakou námahou by sa človek nevychoval k pevnému ovládaniu hrôzy z obetí a nudy cesty, keby sa Boh neujal výchovy.

Ujíma sa jej, dávajúc duši statočnosť; učenie hovorí potom o vliatej ctnosti statočnosti. Zjaví sa nebezpečenstvo, zjaví sa bolesti, obeť, čo aj obeť, rovnajúce sa obetovaniu života; duša striedlivá a statočná však nestráca radosť, ktorú Priateľstvo žiada. Radosťne vytrvá v odriekaní a v odolávaní nárazom prekážok.

Tak Priateľ vyzbrojí bojovníkov za radosť, ctnosťou striedlivosti a statočnosti vybuduje organizáciu života vášni človeka. Táto božsky mocná organizácia zabezpečuje priateľstvo a jeho pravú radostnú náladu, silu aj výbojnosť. — Človek nikdy nebol len tak na seba omezený. Okolo nás sa kopí doslova neprehľadná

rozmanitosť úloh a povinností vonkajších, obšiahnutých v mene bližného a Boha, ktorý je našim „bližným“ prvým, najvyšším, celkom nás ovládajúcim; úlohy rozumu, úlohy vôle, slova i činu, úlohy denného života v súkromnom žiti a v kruhu ľudí.

To všetko musí byť nielen zafarbené na povrchu, ale musí byť celkom preniknuté priateľstvom, svätou láskou. Duša by sa neubránila pádu do smútku, keby videla toľko pravidiel, toľko požiadaviek nikde a nikoho právo neporušiť.

Božia láska ukladá do duše tretiu časť svojej družiny: spravodlivosť, smysel pre právo a spravodlivosť všade a voči každému. Boj o radosť sa stáva úspešným, lebo spravodlivosť je radosť v každom odbore, v ľudskom aj vo svätom, a duša nemôže podľahnúť ničivému smútku, keďže vie, že pred ňou nestoja nerozumné požiadavky, ale spravodlivé požiadavky, a keďže má z božej svätej lásky silu zachovať všade náležitú rovnováhu.

Striezlivá, statočná a spravodlivá duša nie je ešte celým bojovníkom za radosť. Lebo nehodí sa všetko všade a na každého. Každá chvíľa, každý človek, každé miesto, každý čin má svoje zvláštnosti. Tak bojovník za radosť potreboval ešte opatrnosť, aby bol striezlivý, statočný a spravodlivý tak, ako to žiada táto chvíľa, tento a takýto človek, toto miesto a takýto skutok. Keď je striezlivosť miera, statočnosť sila, spravodlivosť univerzálnosť, ktoré sprevádza láska, opatrnosť zasa je oko lásky. Nie v tom smysle, že by to láska sama všetko konala, ale láska má štyroch hlavných pracovníkov, z ktorých každý má opäť svojich podriadených, aby život vo svätom priateľstve s Bohom nebol iba čírou teóriou, aby bol činom priateľa, činom podobným činom Priateľa.

Čo učí táto úvaha naoko suchá, nehodiaca sa do doterajšej reči o priateľstve s Bohom?

Že priateľstvo s Bohom je vážny život, plný práce. Že nie je citovosť, ale spravodlivosť, statočná a opatrná striezlivosť. Že je nachádzanie a milovanie Boha v každom čine, duchovnom alebo hmotnom, veľkom alebo najvšednejšom. Že cesta k radosti ide cez štyri splnomocnené pracovníčky lásky. Kto čítaš, rozumej, a ak nerozumieš, hľadaj! Lebo preto sme takí slabí, že nevieme o štyroch pracovničkách lásky. Dotierame sa len na lásku, jej pracovničky necháme bez práce, a i láska ostane bez zvláštnej práce. Nemáme, lebo nevieme, čo robiť, na škodu priateľstva s Bohom. Preto tiež život mnohých zbožných ľudí je životom otrokov smútku a kameňom úrazu.

Dr. Ján Likavský :

E V A

vo svojich dcérah.

Prví ľudia hriechom mnoho stratili. Stratili nesmrteľnosť tela, stratili raj s jeho všetkými radosťami a pokojom. Tieto dary nepatrily k prirodzenosti človeka (mimoprirodzené dary), ani ich už človek nikdy nedostal nazpät.

Človek oslabil i v prirodzených vlastnostiach: rozum sa mu zatemnil, vôľa sa naklonila k hriechu. Najhoršie však bolo, že stratil nadprirodzený dar, posväcujúcu milosť a s ňou i lásku božiu. No pre zásluhy budúceho Vykupiteľa, ktorého im Boh v ďalekých budúcich storočiach ukázal, prví ľudia tento posledný dar, posväcujúcu milosť, zasa získali. Kniha Múdrosti poukazuje na to, že sa Adam obrátil,¹ a Cirkev svätá oboch, i Adama i Evu, oslavuje medzi svätými (na Štedrý deň). Ale časné následky hriechu museli niesť, a musia ich niesť aj ich synovia a dcéry. Najmä dcéry.

¹ Múdr: 10, 1—2.

Výrok boží, ktorý odznel nad Evou, bol veľmi prísny. Ale prísny bol aj výrok nad Adamom. Pre jeho hriech zaľahla na zem kľiatba, a človek musí násilím vyhrabávať z nej svoje živobytie: „V pote tváre budeš vyhľadávať svoj chlieb.”²

No, muž sa nevedel povzniesť. Nemyslel na to, že aj on zhrešil a že jemu by ľahšie bolo bývalo nezhrešiť. Zabudol, že Boh bol k nim ešte veľmi milosrdný: nechal im čas na pokánie a odpustil. Veď sa o ľudské pokolenie i naďalej otcovsky staral. Muž nechcel o tom vedieť, že mu je žena pomocnicou, že mu je veľmi blízka. Zahrýzla sa mu do duše myšlienka, že všetkému je len žena na vine, a usiloval sa i zo svojho trestu čím viac prevaliť na ňu. A žena pred príchodom Krista Pána to mlčky trpela. Už som spomínal, že bola otrokyňou, ona musela pracovať v pote tváre, kým muž chodil za svojou zábavou. A tak je to ešte podnes tam, kde nepoznajú Krista. Čítal som akúsi čínsku históriu. Písala ju žena (Pearl Š. Buck), ktorá svoj život strávila medzi Číňanmi, a mala ich veľmi rada. I tú knihu písala s veľkou láskou k tomu národu. No predsa vidieť, akým úbohým tvorom je tam žena. Muž je najradšej, keď žena až do pôrodu pracuje pri ňom na poli, potom beží domov, porodí, a hneď sa vráti zase na pole. A keď porodí dievča, sama sa ponáhľa povedať mužovi: Niet radosti; len otrok sa narodil. A keď v robote za muža a dievky a v častých pôrodoch stratí pôvabnosť, ostane ďalej v dome mužovom pracovať. No pre zábavu si muž vezme do domu za manželku inú. Ju to môže bolieť, ale pomôcť si nevie. Jej bolesť iného nebolí. A najmenej, hádam, muža, hoci je to ináč muž veľmi dobrosrdečný.

² Gen. 3, 19.

Kristus hneď pri svojom príchode na zem poukázal na dôstojnosť ženy. Zemského otca nemal. Keď dorástol, prijal pokrm od cudzieho človeka, od pestúna svätého Jozefa. Matku mal, a kým potreboval pokrm od matky, prijal ho len od vlastnej matky.

A nesprávne by sa vyčítalo kresťanstvu, že ani ono nezrovnoprávnilo ženu s mužom. Že ju napríklad nepripustí k oltáru. Kňazská činnosť je činnosť verejná, a kresťanstvo nechce ženu vytrhnúť z rodinného kruhu a nechce ju vrhnúť do víru verejnej činnosti. Jej práca v rodine je potrebná a nenahraditeľná. Že Cirkev má kňazov a že má kňazov dobrých, to je nesporne zásluha matiek.

Preblahoslavená Panna je ideálom kresťanstva, ideálom matiek. A nikde nečítame o nej, žeby sa bola miešala do verejnej činnosti Pánovej. Bola s ním, keď potreboval jej pomoc a jej potechu. Pri jasliach, v Nazarete a pod krížom.

A jedným z najpútavejších obrazov Evanjelia je Betánia s Máriou a Martou, ktoré usilujú sa pomôcť Pánovi, každá svojím spôsobom. I Cirkev svätá rada prijme pomoc žien, najmä v sociálnej a charitatívnej činnosti, ktorá sa toľme podobá práci v rodinnom kruhu.

Ale odpusťte: ženy, aké sme videli v niektorých zákonodarných sboroch, alebo pouličné kazateľky Armády spásy pôsobia vždy trápnyim dojmom, ak nie sú komické.

Tým nehovorím, že sa Cirkev vo svojej misijnej činnosti zaobíde bez pomoci žien. Kto aspoň letmo sleduje katolícku misijnú činnosť, nemôže nevidieť, koľko dobrého tam vykonaly a konajú ženy. A každá vo svojom kruhu činnosti môže byť hrdinkou, sväticou: v rodine, v škole, v nemocnici. Lebo Cirkev svätá postaví na oltár ženu tak radostne, ako i muža. Cirkev svätá nemá menej svätíc ako svätcov,

a Kráľovnou všetkých svätých je žena-matka Mária.

Rajský výrok boží, pravda, i po príchode Kristovom ostáva v platnosti i nad mužom i nad ženou. Ale telesná robota, ktorú Kristus konal v Nazarete, a duševná práca, ktorú konal svojou verejnou činnosťou, urobila z trestu radosť. A utrpenie Kristovo urobilo z utrpenia každého človeka zásluhu. Na toho však, kto by sa tomu výroku chcel vyhnúť, dolieha tým ľahšie.

Muž, ktorý sa chce vyhnúť robote a chce pritom žiť, môže byť len zločincem. Alebo najviac ak bedárom, ktorý je utisnutý na opateru iných. Žena, ak sa chce vymaniť, „emancipovať“ z povinností, ktoré jej určuje spomínaný boží výrok, môže byť len nešťastnou.

Ešte nebolo ženy, ktorá by v starobe bola ľutovala, že mala mnoho detí. Spomienka na každé utrpenie, na každú starosť naplňuje človeka akýmsi uspokojením.

Ale nebolo ešte ani takej bezdetnej, ktorá by nebola trpela, pretože nemala detí. Každá trpí telesne i duševne. A to i vtedy, keď bola bezdetnou bez vlastnej viny. Ak si to zavinila sama, pristupujú ku všetkým útrapám ešte výčitky.

A keby žena i svojim zdravím, ba i svojim životom zaplatila dieťa, je tisíc ráz šťastnejšia, ako tá, ktorá sa usilovala obísť boží rozsudok: „V bolestiach budeš rodiť synov.“

Nuž a čo sa týka emancipácie zpod mužovej vlády, tá dopadla veľmi smutne. Kedysi bolo hnutie — a ešte i dnes cítime jeho následky — ktoré vyzývalo ženy, aby si zabezpečily samostatné živobytie a neboly závislé od mužov. A výsledok? Uvažily na seba i trest Adamov: v pote tváre vyhľadávajú svoj chlieb a nemajú úctyhodného postavenia manželky a matky. Ale máloktorá z nich by povedala, že je od mužov nezávislá. Kedysi mala žena — a manželka má

i dnes — svojho chleboдаря: manžela. Zamestnaná žena má chleboдаря skoro vždy muža, ale cudzieho. No o tom ani hovorí nechcem, keď musely a musia veľmi trpko niesť závislosť od cudzieho muža, keď musely svoj chlieb nielen ťažko vyrobiť, ale aj veľmi draho zaplatiť, alebo prišli o chlieb, keď sa nechcely pánom šéfom „zavďačiť“. I keď boli takéto prípady len ojedinelé, predsa poukazujú na to, že žena len viac trpí, keď je vytrhnutá z vlastného prostredia z rodiny.

Byť dcérou Evy a trpieť, to je osud ženy. Ale vedieť tak trpieť, ako trpela druhá Eva, preblahoslavená Panna, to je a má byť ideálom kresťanskej ženy.

P. Vojtech Müller, OP:

Dejinné sociálne pôsobenie katolíckej Cirkvi.

Svätý Augustín povedal, že Kristus a Cirkev tvoria celého Krista. Preto pôsobnosť Kristova musí byť i pôsobnosťou Cirkvi. I keď poslaním Kristovým bolo duševné spasenie človeka, Kristus svoju starostlivosť nevenoval len duchovným veciam, ale pamätajúc i na hmotný život človeka, volal: „Láto mi je zástupu.“¹ On sám nás naučil modliť sa: Chlieb náš každodenný daj nám dnes. A evanjelista o ňom píše, že chodil po kraji a všade dobre robil. Nestaral sa len o to, aby dušiam dal nový život milosti božej, ale mal na mysli aj hmotnú stránku človeka; bol nielen duchovný dobrodinca, ale i neobyčajný sociálny činiteľ, takže jeho vystúpenie a jeho evanjelium bolo a je skutočne radostnou zvesťou nového života. Kristus mal pochopenie nielen pre biedu duše, ale aj pre biedu tela.

¹ Mat. 11. 38.

Preto lačných krmil, chorých uzdravoval, mŕtvých kriesil, núdzu odstraňoval rozmnožením chlebov atď.

Kristus priniesol svetu nové prikázanie: Milujte sa navzájom. Liberalizmus sfalšoval rodný list lásky, ako hovorí Mäder, a preto musíme ho opraviť. Musíme vymazať meno falšného otca a napísať do neho meno Boha. Pravá láska nie je svetská, pozemská a všeobecne ľudská. Pravá láska nie je bez vyznania, ale pochádza od Krista, je katolícka, je spolu dcérou Cirkvi. A Cirkev, keďže s Kristom podľa pavlovskej náuky tvorí jedno mystické telo a podľa svätého Augustína celého Krista, uvedomuje si prikázanie Kristovo, si je vedomá svojej katolíckej lásky, je priateľkou celého človeka, ako bol Kristus, stará sa nielen o dušu, ale i o telo.

Pravda, úloha Cirkvi je hlásať prikazy a učenie Kristovo, vysluhovať prostriedky milosti a viesť svojich prívržencov vo všetkých veciach, ktoré patria do odboru kresťanskej viery a mravov. Kristus Pán povedal: Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta. Toto je spolu program a poslanie Cirkvi. Jej poslanie je duchovné, a preto duchovné sú i jej prostriedky. Ale keďže Cirkev, mystické telo Kristovo, má telo a dušu, vidíme hneď od jej začiatku, ako jej láska chráni i veci, týkajúce sa hmotného postavenia svojich údov, ako má na zreteli podľa príkladu svojho Majstra i to, čo dnes zahrňujeme do slova sociálny a sociálne otázky.

Príchodom ducha evanjelia na svet, začína sa jar nového spoločenského života. Vieme, že prvá kresťanská obec v Jeruzaleme, ktorej členovia nedávno snívali o Mesiášovi, ktorý ich privedie k moci a bohatstvu, naraz z lásky ku svojmu Pánovi zriekali sa toho, čo mali. Predávali majetky a delili ich medzi všetkých, ako komu bolo treba.² Kresťania už vedeli,

² Sk. ap. 2, 45.

že všetci sme dieťkami jedného Otca v nebi a teda bratmi. Poznali dobre hlavné prikázanie Kristovo: Miluj svojho bližného ako seba samého. To znamená: nielen slovom, ale i skutkom. A preto svätý apoštol Jakub v smysle toho píše kresťanom: Keby brat a sestra boli nahí a potrebovali by každodennej potravy, a keby im niekto z vás povedal: Id'te v pokoji, zohrejte sa a najedzte sa! — avšak nedali by ste im, čoho telo potrebuje, aký je to ošoh?³ A na inom mieste karhá boháčov pre utláčanie chudobných: Nože teda, boháči, plačte a kvilte nad svojimi biedami, ktoré prídu na vás. Vaše bohatstvo zhnilo a vaše rúcha požraly mole. Vaše zlato a striebro zhrdzavelo a ich hrdza bude na svedectvo proti vám a bude vám zožierať telá ako oheň. Shromaždili ste si hnev na posledné dni. Hľa, pláca robotníkov, ktorí žali vaše pole, ktorú ste im zadržali, kričí, a ich krik prišiel do uší Pánovi zástupov. Hodovali ste na zemi a v bujnosti vykrmili ste svoje srdcia na deň zabíjačky.⁴

Tento sociálny záujem prejavuje sa v základoch kresťanskej viery, ktorá je nepochopiteľná bez tohto sociálneho záujmu. Od Krista Pána, cez svätých apoštolov, potom cez cirkevných Otcov ako svätého Bazila, svätého Jána Zlatoústeho, svätého Ambróza, svätého Augustína, ktorí v týchto veciach a otázkach povedali odvážne slová, môžeme pozorovať, ako Cirkev rieši podľa zásad evanjelia sociálne otázky a v stredoveku tvorí taký sociálny poriadok, ktorý je skvelým výplodom kresťanského ducha lásky a solidarity, pýchou dejín katolíckej Cirkvi.

Celý stredoveký život zakladal sa na kresťanskom učení, že všetci ľudia, ako ľudia, sú si rovní, nie síce vonkajším postavením, kde sú rozličné stupne a stavy a preto tiež nevyhnutná

³ Jak. 2, 15—16.

⁴ Jak. 4, 1—6.

poslušnosť a podriadenosť. Hierarchická stupnica Cirkvi so všetkými svojimi dôsledkami bola vzorom a východiskom rozdelenia na stavy, a tým súčasne príčinou sily, činnosti a bohatstva ako i stálej pružnosti stredovekého spoločenského poriadku. Náboženstvo, stelesnené v Cirkvi, viedlo ľudí k vernosti, spravodlivosti, poctivosti, čistote a všetkým ostatným ctnostiam, bez ktorých nemožno si myslieť šťastný a spokojný život.

Spojenie remesla s náboženstvom poskytovalo práci vyššieho posvätenia, takže sa stávala povinnosťou náboženskou a zásluhou. Stredovekému majstrovi bola remeselnícka práca najväčšou ctou, ako úrad daný mu od Boha a pridelený vrchnosťou preto, aby plnil svoju povinnosť v stavovskej spoločnosti. Česť práce bola tiež najmocnejšou pohnútkou lásky k práci. Práca bola konávaná z lásky k Bohu a bližnému. Stávky, socializmus a podobné heslá vtedajší robotníci nepoznali. Panoval všade vzorný sociálny kresťanský poriadok. Sám Marx nazýva stredoveký sociálne-hospodársky poriadok najskvelejším zjavom stredoveku a nekatolík Sombart „najosvietenejším obdobím v dejinách ľudstva“.

Nesmriteľné zásluhy získala si Cirkev v stredoveku o sociálne povznesenie, o socializáciu svojím zákonodarstvom. Dekretálky pápežov boli prijímané do právnych zbierok a všade mali autoritu. Zásluhou Cirkvi bola zavedená prvá organizovaná starostlivosť o chudobných. Boli zakladané ústavy sociálnej lásky, kde chorí, pocestní, nesúci pracovať našli zaopatrenie.

A tak, ako si Cirkev všimala hospodársky a sociálny život od počiatku až po stredovek a regulovala ho k spravodlivosti a láske, tak to robila i potom a robí i dnes. Cez svätého Tomáša Akv. až po zásady nesmriteľného sociálneho pápeža Leva XIII. a Pia XI. môžeme

pozorovať, ako Cirkev rieši sociálne otázky podľa zásad evanjelia.

Povedali sme, že kresťanská viera bez sociálneho záujmu nie je ani mysliteľná. Obcovanie svätých, ktoré vyznávame, znamená nielen účasť všetkých ľudí na dobrách nadprirodzených. Obcovanie svätých znamená bratské spojenie všetkých údov Cirkvi. Náboženstvo lásky žiada od každého, aby sa staralo o všetkých.

Učenie Cirkvi potvrdzuje túto vernosť v starostlivosti o človeka. Veľké sociálne encykliky Rerum novarum Leva XIII. zo dňa 15. mája 1891 a Quadragesimo anno Pia XI. z 15. mája 1931 priniesli najmúdrejšie riešenie o najťažších sociál. otázkach. Lev XIII. nečakal až vypukne komunistická revolúcia a prehovoril svojou robotníckou encyklikou o nešťastnom postavení a nezaslúženej biede, v ktorej žili ľudia nižších tried. A Pius XI. nemal strach zo slov, a proti menšine boháčov, ktorí sa radujú zo všetkého pohodlia, ktoré v takej veľkej miere poskytujú moderné vynálezy, postavil nesmierne množstvo robotníkov, ktorí žijú v žalostnej chudobe a márne sa usilujú, aby z nej vybúdli. Cirkev ustavične z Kristovho evanjelia čerpá svoje zásady a konfrontuje ich s dnešným sociálnym poriadkom. Len od encykliky Rerum novarum, teda od r. 1891 až po encykliku Quadragesimo anno, teda do r. 1931, bol zostavený zoznam hlavných textov, venovaných sociálnej otázke biskupmi 32. národov. Tieto citáty tvoria knihu s 352 stranami a je ich 1516. Cirkev po storočia volá k ľudstvu, že zákon bratstva má byť nielen v slovách, ale aj v skutkoch.

Svet, v ktorom by zvíťazily tieto princípy, tieto encykliky pápežov, bol by svetom spravodlivým, svetom harmonickým. Ak dnes nie je vyriešená sociálna otázka, príčina je v ľuďoch. I dnes je veľká priepasť medzi učením

Cirkvi a sociálnymi mravmi kresťanov. Keby všetko, čo kresťanstvo hlása o sociálnej otázke, bolo uskutočnené, po dvatisíc rokoch kresťanstva svet by nemal trpieť nespravodlivosťou a nenávisťou, spoločenskou nerovnosťou. Preto treba pamätať na to, čo povedal Daniel Rops v sborníku *Le communisme et les chrétiens*: Buď bude kresťan celkom verný požiadavkám svojej viery, a keďže ide predovšetkým o život v spoločnosti, bude verný sociálnym požiadavkám, ktoré z nej vyplývajú, alebo celý svet bude niešť bremeno tejto nevery.

Cirkev nemá síce nejaký, do podrobností vypracovaný sociálny program, lebo Boh jej nedal poslanie robiť sociálne-politické reformy v štátoch, ale spasiť duše. Kristus tiež neriešil sociálne otázky, ale priniesol také pravdy na svet, ktoré keď budú uskutočnené, zabránia mnohým katastrofám a odstránia biedu, s ktorou si dnes ľudská spoločnosť nevie rady, ako poznamenal Pius XI. Kde sa však uskutoční duch evanjelia, tam sa ukážu i požehnané dôsledky pre sociálny život. Hoci účelom Cirkvi a náboženstva je šírenie kráľovstva božieho v ľudských dušiach, predsa toto náboženstvo obsahuje mnohé prvky, ktoré sú veľmi potrebné pre sociálny pozemský život a hmotný blahobyť. Už hlavná pravda náboženská o posmrtnom živote človeka a večnej odplate krotí sebecký pud tým, že upozorňuje na márnosť ľudských snáh po hromadení bohatstva a vystihuje pravý smysel života v konaní dobrých, záslužných skutkov. Zodpovednosť človeka pred Bohom vedie k svedomitej správe cudzieho majetku a určuje medze nespravodlivému vykorisťovaniu bližného. Zákaz nedelňajšej a sviatočnej práce chráni pracovné sily pred vysilením a reguluje nezamestnanosť obmedzovaním neustálej výroby.

V poslednom čase i niektorí nekatolícki politikovia a štátnici volajú po návrate k stredo-

vekým mravným zásadám, ku kresťanskému stredoveku, lebo ľudstvo si stále viacej uvedomuje, že dneskajšie sociálne zmätky korenia hlboko v mravnom a náboženskom rozvrate ľudstva. To je smysel encykliky Leva XIII. *Graves de communi*, kde o sociálnej otázke povedal, že je predovšetkým otázkou mravnou a náboženskou, a preto musí sa riešiť podľa mravných zásad. Nesmieme zabúdať, že vyriešenie sociálnej otázky stojí a padá s podmienkou, či bude zabezpečená mravnosť. To je i smysel volania Pia XI.: Predovšetkým mravná a náboženská obnova, bez ktorej nemožno obnoviť spoločenský poriadok.

Táto náuka Cirkvi zodpovedá celkom smýšľaniu Kristovmu, ktorého boj smeroval proti hriechu a za vykúpenie zo zlého v nás a z viny na nás. Boh i teraz dáva rásť v nadbytku všetkému, čo ľudstvo pre život potrebuje. Keď si to nespravodlivo rozdeľujeme, neobviňujeme z toho Boha. Lebo všetka vonkajšia bieda bude premôčená len vtedy, keď bude odstránená zloba duší, keďže ona je príčinou vonkajšej biedy. Kristus prišiel, aby duše obnovil, zlo z nás odstránil, a keď mu budeme v tom s Cirkvou pomáhať, obnoví sa tvár zeme. Keď sa vnútorne oslobodíme, dosiahneme i oslobodenie od vonkajšieho sociálneho poddanstva. Kristus povedal: Hľadajte najprv kráľovstvo božie, a ostatné sa vám pridá.

Z toho vidíme, že i dnes Cirkev je najväčšia opora spoločnosti aj pokiaľ ide o sociálne otázky. A preto, keby Cirkev ako najvyššia mravná a duchovná sila bola z riešenia sociálnych otázok odstránená, všetko úsilie o vyriešenie takzv. sociálnych otázok by bolo márne. Kde sa však duch evanjelia dokonale uskutoční, tam ukážu sa požehnané dôsledky i pre lepší sociálny život, čo dejinné sociálne pôsobenie Cirkvi dostatočne dokazuje.

Máriin súhlas.

Keďže samo predurčenie prináleží do poriadku, ktorý sa volá zacielujúci, preto musíme uvažovať o poriadku prevádzajúcom; a preto teraz pýtame sa na samé prijatie božského materstva so strany Márie.

Vieme, že Cirkev už od najstarších čias oslávila onen podivný súhlas, ktorým najblahoslavenejšia Panna slobodne, pokorne, verne a poslušne prijala ponúkané materstvo, keď jej ho anjel zvestoval, hoci v jej plnej moci bolo neprijat' ho. Preto už v prvých storočiach Otcovia dávali protikladné porovnanie Evy s Máriou, ktorú nazývali novou Evou. Ako totiž Eva, matka všetkých žijúcich, neposlušnosťou, nevernosťou a pýchou dala svetu hriešneho Adama, pôvodcu skazy, tak vždy požehnaná Mária poslušnosťou, vernosťou a pokorou, teda pravým skutkom ľudským a nadprirodzene záslužným, dala svetu nového Adama, pôvodcu nášho obnovenia. Preto pápež Lev XIII., nesmrteľnej pamäti, utešene vraví v encyklike „Fidentem” o mariánskom ruženci: „Ona priviedla Záchrancu ľudom, rútiacim sa do večnej záhuby, a to už vtedy, keď podivným súhlasom miesto celého ľudstva prijala zvesť upokojujúceho tajomstva, ktorú anjel priniesol na zem.”

Istotne bolo by smiešne ísť za obrazotvornosťou, a nie za rozumom, keby niekto skúmal, čo by sa bolo stalo, keby Mária nebola prijala svoje materstvo, keby nebola poslúchla. Nevieme a nedozvieme sa! Jednako nijaké nebezpečenstvo nehrozilo pre toto odmietnutie, ak len kto pripúšťa, že Boh, vladár celého vesmíru, panuje aj nad najslobodnejšími ľudskými činmi. Božia milosť totiž naklonila Máriinu

vôľu, aby slobodne prijala; teraz však, keď onen podivný súhlas sa stal skutočnosťou, tajomstvo vteleného Slova naozaj závisí od neho; preto Mária pre ten súhlas naozaj je príčinou nášho spasenia! Teda duchovnou matkou všetkých ľudí, istotne v Kristu a skrze neho, keďže on je Spasiteľ všetkých ľudí.

Sladký učiteľ svätý Bernard vraví: „Aj anjel čaká na odpoveď; už je čas, aby sa vrátil k Bohu, ktorý ho poslal. Ó Pani, na zmilujúce sa slovo čakáme aj my, ktorých toľme tlačí výrok odsúdenia. Ajhľa, ponúka sa ti cena spasenia; zaraz budeme oslobodení, ak budeš súhlasiť! Všetci sme stvorení vo večitom slove Boha, a hľa, umierame; pre tvoju krátku odpoveď máme dostať nové sily, aby sme boli oživení. Ó dobrotivá Panna, to od teba pokorne prosí poľutovania hodný Adam so svojim úbohým potomstvom, vyhnaný z raja; to dôrazne žiada Abrahám, Dávid a ostatní otcovia, a to túžobne žiadajú tvoji otcovia, ktorí tiež prebývajú v kraji smrtnej tône. Na toto čaká celý svet, hodený pri tvojich nohách. A nie nadarmo, keďže od tvojich úst závisí potešenie biednych, vykúpenie zajatých, oslobodenie odsúdených, napokon spasenie všetkých synov Adamových, celého tvojho pokolenia. Panna, rýchle odpovedz. Ó Pani, povedz slovo, na ktoré čaká zem, predpeklie aj nebesá!“¹

Ten súhlas, tak naliehavo vyprosený, nie je súhlas k materstvu Boha, ale k materstvu Spasiteľa; čo, pravda, ako sa zdá, má veľké ťažkosti. Ten istý Kristus je aj Syn Boží aj Spasiteľ; teda Kristova matka je aj Matka Božia aj Matka Spasiteľova, ale anjel hovorí o Spasiteľovej matke. No jednako, keď anjel prináša zvesť o vyplnení všetkých prorociev o budúcom Spasite-

¹ PL. 183, 83.

Iovi, o plnosti času, jeho slová primerane nemôžu byť iné, ako tie, čo proroci používali o kráľovi, Dávidovom synovi, ktorého kráľovstvo nebude mať konca. Preto takto vraví: „Hľa, počneš v živote a porodiš syna a nazveš mu meno Ježiš. Ten bude veľký, a Synom Najvyššieho volať sa bude; a Pán Boh dá mu prestol Dávida, jeho otca, a jeho kráľovstvu nebude konca.”² Židia však prekrútili pojem tohto kráľa. Očakávali pozemského kráľa, víťaza nad časnými nepriateľmi, a to tak, že Vykupiteľa, kráľa večného, nechceli uznať, a keď ho obžalovali u rímskeho vladára, Ježiš im musel jasne vyhlásiť, že naozaj je kráľ, ale jeho kráľovstvo nie je z tohto sveta.³ Preto nezdá sa čudné, že keď anjel zjavoval tajomstvo svätému Jozefovi, celkom jasne povedal: „Lebo on oslobodí svoj ľud od jeho hriechov.”⁴ Predsa anjel to isté tajomstvo, tú istú vec oznamuje inými a inými slovami; pokornému tesárovi jasnými slovami, slávnostnejšími, ako nedávno pozdravil „milosti plný”: Oslobodí svoj ľud od jeho hriechov!

Ako však oslobodí svoj ľud, kedysi predpovedal už Izaiáš: „Videli sme ho... muža bolesti, ktorý skúsil nemoc... Naozaj neduhy naše on vzal na seba, bolesti naše on niesol... On bol ranený pre naše nepravosti, ubitý pre naše bezbožnosti... Ranami jeho sme boli uzdravení... Ako baránok na zabitie vedený a ako ovca pred tým, ktorý ju strihá, onemie a neotvorí ústa svoje.”⁵

Nikto nepochybuje, že synagoga kedysi, totiž v predevanjeliiovom čase, izaiášske texty rozumela o Služobníkovi Jahve; ba v Novom zákone čítame, že tie texty sa uvá-

² Lk. 1, 31—33.

³ J. 18, 33—37.

⁴ Mt. 1, 21.

⁵ 53, 3—7; 52, 13—53; 12; 42, 1—7; 49, 1—7; 50, 4—9.

dzajú na presvedčenie poslucháčov. Tak aj sám Pán o sebe vykladá čítanie z Izaiáša.⁶

Predseda, aj keď sa smysel slov vzťahoval na Spasiteľove bolesti, židia, aspoň všeobecne, neočakávali Spasiteľa trpiaceho. Musíme však podotknúť, že židia len neskoršie, a to v pokročilom stredoveku, začali texty pre kresťanskú kontroverziu chápať o národe trpiacom. Ale židovské podanie tieto izaiášske úryvky naozaj chápalo o Spasiteľovi, aj keď ľudia dosť všeobecne nechápali zastupujúce umučenie Spasiteľovo, a iba z odporu voči kresťanským dôkazom sa im zazdalo texty inakšie vysvetľovať. No jednako také prekrútené vysvetľovanie vyvolalo odpor ako napríklad u rabína Mojžiša Kohena ibn Crispina. Nadto však, čo je veľmi dôležité, niektorí židia, podľa svedectva Justínovho Rozhovoru s Tryfonom, očakávali aj trpiaceho Mesiáša.⁷

Svätý Justín (umučeníý okolo roku 165); narodený v Sicheme, v Samarsku, ktorý veľmi dobre poznal smýšľanie židov, rokovoal v Efeze s rabínom Tryfonom; a to rokovanie opísal v Rozhovore s Tryfonom. Či už ono rokovanie, ako je opísané, naozaj bolo a či nie, istotne v tom opísaní podstatne je spôsob a dôkazy, ktoré Justín používal vo svojich učených rozhovoroch so židmi.⁸ Justín tieto slová kladie do úst rabína, ktorý podľa mienky Rauschen-Wittiga⁹ pravdepodobne bol akýsi súčasník Justínov, totižto rabín Tarfon: „Tu Tryfo vraví: Dobre vedz, že aj celý náš národ očakáva Krista; aj uznávame, že všetky Písma,

⁶ Lk. 4, 21.

⁷ Porovn. Bonsirven, *Le judaïsme palestinien au temps de Jésus-Christe*, Paris, 1935, I, str. 380.

⁸ Tixeront, *Précis de Patrologie*, éd. 4, Paris, 1920, str. 49.

⁹ *Grunsriss der Patrologie*, Freiburg. Br. 1921, str. 55.

ktoré si uviedol, na neho sa vzťahujú." (Hľa: Židia uznávajú, že izaiášske texty vzťahujú sa na Krista!) „Ale či bolo predpovedané, že Kristus bude tak hanobne ukrižovaný, o tom pochybujeme. Lebo v zákone sa zlorečeným volá, kto je ukrižovaný; preto veľmi ťažko ma o tom kto presvedčí." (Hľa, kríž je pohoršením pre židov.) „Písma, pravda, zrejme predpovedajú, že Kristus bude trpieť; chceme však vedieť, či bude trpieť onen v zákone zlorečený druh trestu." A trochu ďalej: „Vieme totiž, že bude trpieť a že bude vedený ako ovca. ale dokáž nám, či má byť aj ukrižovaný a tak potupne a tak hanobne zomrieť smrťou, v zákone zlorečenou."¹⁹

Nad svetlo je jasnejšie, že niektorí židia — hoci kríž im bol pohoršením, ako svedčí apoštol Pavol — uznávali trpiaceho Mesiáša; ináč totiž Rozhovor s Tryfonom, či už naozaj bol alebo nie, vonkoncom by stratil všetku svoju silu a cenu pre presvedčovanie židov.

Keď tieto predpoklady máme, ktorý a aký dôvod môžeme dať, aby sme dokázali, že najblahoslavenejšia Panna, „milosti plná" neočakávala Mesiáša trpiaceho podľa Izaiášových prorociev? Čo iní židia, aj keď len poniektorí, očakávali so všeobecnou milosťou, z toho nijako nesmieme vylučovať očakávanie tej, ktorá je Nevestou Ducha Svätého, ktorý ju ozdobil všetkými darmi!

Veru, od pochopenia tohto závisí svojráz Máriinho súhlasu. Iné matky totiž, keď slobodne vstupujú do manželského stavu, nevedia, či niekedy budú mať synov, aj keď veľmi dychtivo túžia; a ak majú, nevedia, či sa z nich dožijú radosti alebo zármutku. Ak také musia pre syna trpieť, môžu zaiste súhlasiť, — to jest čomu nemôžu vyhnúť — môžu to znášať na poctu Boha a pre vlastné spasenie. Ale bla-

¹⁹ MG 6. 687—690.

hoslavená Panna mohla všetkému vyhnúť tým, že by nebola prijala ponúkané materstvo, a predsa celkom slobodne prijala. Preto Máriin súhlas nevzťahuje sa len na hmotnú spoluprácu pri vtelení Syna Božieho, ale aj na všetko to, čo zo samého pojmu matky vyplýva vzhľadom na Synovu bolesť. Istotne ešte nevedela o Synovom umučení, pokiaľ ide o všetky zvláštnosti a okolnosti, ale vedela, že to umučenie má byť podľa proroka ako by neprekonateľné, prevyšujúc všetky zlá, ktoré ľudia v tomto živote môžu zniesť. Súhlas k materstvu **M u ž a b o l e s t í** je súhlas k materinskej spolubolesti! Matky mi budú svedkyňami!

Teda nakoľko bolo možné, najblahoslavejšia Panna svojim súhlasom prijala celé more bólu. Hľa, Darkyňa naša! Aby svoj ľud oslobodila od hriechov, zabudla na seba samú a z lásky k svojmu ľudu videla Ježiša v mukách, trpiac spolu so Synom! Pre naše spasenie stala sa dievkou Pánovou, Matkou Spasiteľa, spoločnicou a družkou Prostredníka, víťazkyňou s Víťazom!

Ó podivné katolicke cítenie! Krestania každodenne uctievať ten súhlas, lebo tri razy cez deň opakujeme **A n j e l P á n a** a vravíme:

**Anjel Pána zvestoval Márii,
a počala z Ducha Svätého.**

Logicky vonkoncom a celkom dôsledne musí nasledovať:

**A Slovo sa telom stalo
a prebývalo medzi nami!**

No, jednako rozdeľujeme tieto časti, aby sme zdôraznili **s á m s p ô s o b**, ktorým Slovo sa telom stalo:

**Ajhľa, dievka Pánova;
nech sa mi stane podľa tvojho slova!**

Slovo, pravda, sa telom stalo, a to podivným pôsobením Ducha Svätého, ale len závisle od Márie, ktorá celkom slobodným a záslužným **s ú h l a s o m** spoluúčinkovala!

DO VÝŠAV

Betlehemské tajje.

Kristus sa chcel narodiť v Betleheme pre dve príčiny. A to po prvé, lebo „sa narodil zo semena Dávidovho podľa tela“, ako sa vraví v Liste k Rimanom (I, 3), ktorému tiež bolo zvlášť prisľúbené o Kristu podľa Kráľovskej knihy druhej (XXIII, 1): „Riekol muž, ktorý mal zasľúbenie o Pomazanom Boha Jakubovho.“ A preto sa chcel narodiť v Betleheme, v ktorom narodil sa Dávid, aby sa už z miesta narodenia ukázalo vyplnenie prisľubu, jemu daného; a to evanjelista naznačuje, keď vraví: „Lebo bol z rodu a rodiny Dávidovej“ (Lk. 2, 4).

Po druhé, lebo „Betlehem sa prekladá dom chleba“, ako hovorí Gregor. Veď sám Kristus vraví: „Ja som chlieb živý, ktorý som s neba sostúpil.“

Ako sa Dávid narodil v Betleheme, tak aj vyvolil Jeruzalem, aby v ňom postavil kráľovské sídlo a vystavil v ňom chrám boží; a tak Jeruzalem vyvolil, aby bol súčasne mestom kráľovským a kňazským. Kristovo kňazstvo však a jeho kráľovstvo bolo dokonané najmä v jeho umučení, a preto vhodne vyvolil Betlehem pre narodenie, Jeruzalem zasa pre umučenie.

Spolu tým aj zahanbil pýchu ľudí, čo sa honosia tým, že pochádzajú zo vznešených miest, v ktorých chcú byť zvlášť ctení. Kristus však naopak chcel sa narodiť v neslávnom meste a v slávnom meste byť tupený.

A v ktorej si reči efezského snemu sa vraví, „že keby zvolil najväčšie mesto Rím, mysleli by, že moc občanov zmenila svet; keby bol cisárskym synom, úspech by pripisovali moci. Ale aby sa poznalo, že Božstvo pretvorilo obvod zemský, vyvolil si chudobnú matku a ešte chudobnejšiu otcinu“. „Čo je svetu slabým, vyvolil si Boh, aby zahanbil, čo je silné“ (I Kor. 1, 27). Svätý Tomáš Akvinský, OP.

Modlitba veľkého vedca, lekára.

Ó Duch Svätý, ukáž mi, čo neznám, a nauč ma, čo neviem, a daj mi, čo nemám! Daj mi mojich päť smyslov, aby si Ty, Duch Svätý, prebýval v nich! Svojimi siedmymi darmi ma obdaruj, aby som mal Tvoj svätý pokoj. Ó Duch Svätý, uč ma a daj mi návod, aby som mohol správne žiť v zacielení na Boha i na bližného. Amen. Paracelsus.

Silvestrovská výstraha.

Rozjímanie o smrti.

„Človek nepozná svoj koniec, ale ako ryby lapané bývajú udicou a ako vtáci chytaní bývajú osidlom, tak ľudia lapaní bývajú v zlý čas, keď ich náhle napadne“ (Kaz. 9, 12).

Svätý muž Klimak vraví: „Ako človek zo všetkých pokrmov potrebuje najmä chlieb, tak zo všetkých iných skutkov a cvičení nevyhnutné je najmä pozorné rozjímanie o smrti. Niektorí však sa toľme usilujú žiť bezudne v rozkošiach, že o smrti nechcú ani počuť ani hovoriť, ba ani na ňu myslieť. To sú tí, čo si chcú z miesta vyhnanstva urobiť trvalú vlasť, z údolia slz a náreku raj.“ Tým vraví Spasiteľ: „Beda vám bohatým, lebo už máte svoje potešenie. Beda vám, ktorí sa smejete teraz, lebo budete trúchliť a plakať“ (Luk. 6, 24). Niektorí však majú už tak zatvrdlé srdce, že ani zočenie umierajúcich, ani spomienka na smrť, ani pohľad na hroby a kosti zomretých ich nedoľma, nepocitujú strach a ani sa nenapravujú. Ba na kosti hľadajú ako na kamenie, na hroby ako na jamy a vyvýšeniny; keď hľadajú na umierajúcich ľudí, nemäknú viacej, ako keď sa divajú na skonávajúce zvieratá, a na umierajúcich hľadajú tak, ako by sami neboli smrteľní. A predsa keby často a pozorne mysleli na smrť a čo po nej príde, na rozpoloženie umierajúceho a na jeho pokušenia, tiesne a nebezpečenstvo, rýchle by zmäkli kajúcnosťou a bojzivosťou a vo všetkom by napravili celý život.

Teda prvý účinok, vyplývajúci z úvahy o smrti, je báť sa smrti podľa slov Žalmu: „Strach zo smrti padol na mňa, hrôza a strach prišli na mňa“ (54, 5, 6). Strach však vyvoláva starostlivosť a usilovnosť. Veď bojzivosť robí človeka ostražitým a usilovným.

Tak druhý účinok, vyplývajúci z rozjímania o smrti, je starostlivo a usilovne mať sa na pozore pred smrťou, totižto pred smrťou nepripravenou. A to nie je nič iné, ako kajať sa za minulé viny a na budúce zdržovať sa hriechov. Preto rozjímanie o smrti nabáda človeka ku spasiteľnej kajúcnosti. Jej časti sú: ozajstná ľútosť, dokonalé vyznanie a dôstojné zadosťučinenie. To všetko vzniká z bojzivosti pred smrťou. Preto Šalamún vraví: „Múdry sa bojí a chráni zlého“ (Prísl. 14, 16).

Tretí účinok rozjímania o smrti je úvaha o vlastnej krehkosti a smrteľnosti a z toho vyplývajúce pokorné smýšľanie o sebe samom. Preto Písmo vraví: „Čo sa honíš, zem a prach?“ To jest, prečo sa človek honosí a neuvažuje o vratkosti svojho postavenia,

čo je zo zeme vzatý a čo sa má vrátiť do popola a prachu?

Štvrtý účinok rozjímania o smrti je nechať svet-ské starosti, zmätok a nepokoj tohto sveta. Kto dôkladne uvažuje o smrti, stará sa len, aby dobre a šťastne zomrel. Preto zo svojho srdca odstraňuje starosti, zmätky a nepokoj telesný a časný.

Piaty účinok rozjímania o smrti je odvrátiť sa od nezriadenej lásky k tvorom a vzbudzovať v sebe horúcu a čistú snahu zapáčiť sa Bohu. A tak úprimné rozjímanie o smrti spôsobí, že človek pohrdne všetkou telesnou útechou a z celého srdca sa pousiluje, aby dosiahol večné spasenie.

Šiesty účinok rozjímania o smrti je útecha a radosť v Duchu Svätom. Táto útecha je vlastná ľuďom svätým, čo z celého srdca túžia po smrti ako po konci bied a vín tohto života a ako po bráne do budúceho blaženého života. Istotne rozjímanie o božom súde u nedokonalých vyvoláva bojzlivosť, ale u dokonalých útechu, lebo Kristus týmto v Evanjeliu vraví: „Ale keď sa toto (znamená a prípravy na súd) začne diať, pohliadnite a pozdvihnite svoje hlavy!“, to jest potešte si srdcia, lebo sa blíži vaše vykúpenie; tak rozjímanie o smrti u nedokonalých pôsobí strach, u dokonalých radosť. Ale občas aj ľudia dokonalí a svätí boja sa smrti a súdu podľa toho, ako Duch Svätý rôzne a rozlične na vyvolených pôsobí.

Ctih. Dionýz Kartuzián.

ŽIVOT

Vianočný dar.

V bohatých palácoch i chudobných domčekoch vianočný stromček rovnako pripomína, že len pokoj a láska urobí svet vznešenejším a šľachetnejším. Preto sa vtelila Láska!

Na vianočnom stromčeku je veľa plameňa, ktorý skôr zohrieva ako svieti. Na konároch visia zlaté orechy, jedličku sem i tam objímajú zlaté reťaze. Na strome rastie medovník i marcipán, dolu pod stromom sú vzácne a milé dary: vozík s koníkom, i s celým príslušenstvom, obrázková knižočka, bábika, ktorá plače i spi, koľajnice s rušňom, zariadená izba, futbal, lietadlo, puška, kanón.

To všetko doniesol malý Ježiš, ktorý nás všetkých miluje, veď za nás všetkých zomrel. A keď zahlaholí malý zvonček a otvoria sa tajomné dvere, detí od dojatia akosi sa boja vkročiť do pohádkovej izby, lebo jasné svetlo sviec oslepuje ich oči.

To všetko je len znamenie a symbol. Aj strom, plameň, dar a sväté dojatie detí je len znamenie a symbol. Malé drobné znamenia, ktoré poukazujú na veľkosť. Zbytočné je znovu a znovu opisovať, čo všetko značia a čo znamenajú; teraz len jedno chcem vyzdvihnúť a chcem pôsobiť nie tak na rozum, ako na srdce. Chcem zdôrazniť myšlienku, že **pod vianočný stromček sa vždy máme postaviť s detskou radosťou a vierou, s detským srdcom a láskou.**

Kto toho nemá a predsa si stane pod vianočný stromček, tak sa tam hodí, ako na májovej lúke zanechané čierne ohnisko. Kvety, vôňa, čerstvá zarosená pažiť patrí na lúku, nie popol a nehoriaci začadený flak. Tak isto pod vianočný stromček patrí nábožná, dúfajúca a láskou naplnená duša! Nie skeptická, vyžitá a nespokojná duša!

Dieťa-Ježiš znamená pre nás znovuzrodenie, obnovenie, osvieženie, a chce okolo seba duše, ktoré sa vedia preto oduševniť a prežiť to. Chce duše, ktoré sa znovuzrodia, ktoré sa vedia odtrhnúť od starého a obdivovať a nasledovať nové, ktoré on sľubuje a na ktoré on volá.

To potrebujeme — stať sa dieťaťom a s čerstvou silou formovať v sebe človeka dokonalého. Oblicť na seba formu samého Krista a dúfať, veriť, že je to možné, užitočné, ba slávne. To hlása Pán, k tomu nás volá v jasliach ležiace Dieťa a naplňa nás odvahou a nádejou.

Dieťa nosí vieru, vzbudzuje nádej a rozširuje lásku. Vieru vo veľkosť, v tajnosť, nádej do budúcnosti, do života, do víťazstva, lásku, z ktorej samo žije a ktorú okolo seba rozširuje. Tak vlastne dieťa je symbolom toho, čo potrebujeme pre život nadprirodzený, čo potrebujeme, aby sme nielen žili, ale aj rástli a donášali peknú úrodu. Betlehemske Dieťa dáva nám tieto dary. Predovšetkým veľkú, smelú vieru, ktorá smeruje k Bohu — ale menej ako on — preto ho aj neobsiahne, ale verí a opováži sa toľko čakať, lebo dieťa je takého smýšľania, ktoré len vtedy môže niečo mať, keď dostane alebo mu niečo dajú. Od seba nič nemá a svojou silou si nič nemôže nadobudnúť. Takúto vieru žiada Evanjelium, keď hovorí: Ak nebudete ako deti — takí veriaci a ponížení, a keď tým priam nedonútite Boha, aby on sám vás pozdvihol k nebesám — nevojdete do kráľovstva božieho.

V tom smysle treba rozumieť sv. Terézii Ježiškovej, keď hovorí že na výfahu pôjde do neba. Dieťa samotné nemôže nič urobiť, tým menej to, aby samo vzlietlo do neba, ale keď je skutočne dieťa, podľa

viery, potom už Boh vezme ho na svoje ruky a vyzdvihne ho do nekonečnej výšky.

Takými dieťkami chceme byť. O sebe nemyslíme a nepredpokladáme nič, ale tým viac dúfame, že nám pomôže Pán, keď oblečieme na seba jeho rúcho.

To je ten zázračný vianočný duch — znovuzrodenie, reč druhej božskej osoby, Slova: Ľudia, podľa srdca, smýšľania a skutkov buďte deťmi. Pochopte vianočné evanjelium, že Syn Boží stal sa človekom, vy však musíte sa stať podobnými Bohu. Ja prevzmem vašu prácu, slabé telo, vy však vezmite moje, milosť božiu, božskú silu, život a krásu.

Verme, že z tejto zámeny, v ktorej nám Boh dal ten najväčší dar, vyrastie nové pokolenie: pokolenie, o ktorom hovorí sv. Ján: „Ktoríkoľvek ho prijali, dal im moc stať sa synmi božími — tým, ktorí veria v jeho meno, ktorí nie z krvi, ani zo žiadosti tela, ani z vôle muža, ale z Boha sa zrodili.“ Nové zrodenie, nové pokolenie, ktoré zvíťazí nad svetom — to je vianočná zvesť, vianočná viera, vianočná nádej, aj úsilie k výšinám nebies.

Z tohto dobra každému veľa!

Biskup O. Prohászka. Prel. O. Holúsek.

Kresťanská úprimnosť.

Križ u Rimanov, podobne ako za terajších čias šibenica, bol postupným nástrojom, pomocným prostriedkom, na ktorom popravovali previnilcov cudzincov tým, že ich priviazali povrazom alebo klincami pribili na križ. Terajší smysel a vznešené ponímanie križu dal len Bohočlovek, ktorý ako Boh stal sa človekom, aby nás vykúpil, približiac sa k človeku, aby človek mohol sa priblížiť k Bohu. Odvtedy križ sa stal ozdobou kostolov a veží, je potešením v trápeniach a povznesením v radoostiach, sprevádza nás od narodenia až po hrob ako drahocenný talizman. Konštantín v znamení križa zvíťazil nad Maxenciom, lebo v duchu križa bojoval. Náš štát od vydobytia samostatnosti v znamení viery našich praotcov, vyložením križa do škôl, súdov, kancelárií a verejných miestností začal svoju blahodarnú prácu za tuzemský blahobyť svojho národa. Ale križ bez corpusu je len forma bez ducha, ktorý z oportunizmu, pravda, je akési plus, ale duch musí ovládať celé naše počínanie všade, na každom mieste. Úradné počínanie čiže pod tlakom svetskej vrchnosti predpísaný každý čin neznamená ešte, že je presiaknutý duchom križa, duchom umučeného Spasiteľa. Štát nemá možnosti skúmať srdcia a ľadvie, či azda neostaly v nich zárodoky hniloby lžipokrokárstva, slobodomurárskeho židobof-

ševizmu, alebo či sú naozaj duchu štátu oddané alebo len daným okolnostiam prispôsobené a rozvratné bunky ešte nevykorenené. Márne by boli vyzdobené školy, súdy, kancelárie a verejné miestnosti krížom, keby duch učiteľa, profesora, sudcu, úradníka neboľ presiaknutý kresťanským svedomím, zodpovednosťou a oddanosťou podľa povinnosti jemu svereným deťkam, mládeži a ľudu; ale i opravdivým kresťanským duchom, ktorého korene musia byť zapojené a živené z kríža, hojne rozdávaného všetko a všade, rosu a požehnanie, a zalievajúceho suchotu, vlačnosť a neďbalosť. Nie ten plní vôľu Otca môjho, povedal Pán Ježiš, kto volá Bože môj, Bože môj — azda pod tlakom okolností — ale čo v skrytosti svojho srdca dáva pravou rukou tak, aby o tom nevedela ľavá. Cirkev svätá nový rok začína pre výstrahu upomienkou svojich veriacich na posledný súd, aby ich srdcia sa nadschly a roznieťily opravdivou láskou, nie pod tlakom, z obavy alebo z vnútenej formy vonkajška, ale podľa vzoru Krista Pána; aby z vnútorného presvedčenia prejavoval sa i navonok každý cit, každá myšlienka, každý skutok podľa vôle božej, z príkazu a z neodolateľnej túžby vnútorného hlasu nášho srdca, ktorý sa má takto prejaviť a uplatniť. — K —

Rovnosť medzi národmi?

Nemusím poznamenať, že Nový zákon pozná veľmi dobre prípadkové (akcidentálne) rozdiely medzi národmi. Vie o národoch, teda vie aj o tom, čo ich rozdeľuje, o ich rozdielnych vlastnostiach, ktorých je konečne on sám tvorcom.

Ale priznáva Nový zákon niektorému národu skutočnú povýšenosť nad ostatnými národmi? Pripúšťa nejakú vnútorne, bytnostne založenú hierarchiu medzi národmi?

Azda nič nie je také vzdialené od mysle Syna Božieho, ako niečo takého. Boh, ktorý povolal ku svetlu toľko rozličných národov, spravuje i dejiny ľudského pokolenia. Raz prichádza na vrchol kultúry a civilizácie jeden národ a všetky ostatné sú ním okladané za menejcenné, a hneď na to ten prevzdelaný národ padá a na jeho miesto prichádzajú opovrhovaní barbari — a v nasledujúcej etape mizne zas i táto vlna a prichádza iná, takže len povrchnému pozorovateľovi sa môžu zdať národy usporiadané do nejakej hierarchie, založenej na vnútorných, bytnostných rozdieloch.

Ale Syn Boží nie je povrchný, a tak i národy majú v jeho očiach jednakú cenu. Ani „vyvolený národ“ nebol vyvolený preto, že by bol ozaj vnútorne

hodnotnejší než iné národy, ale pravda je, že bol vyvolený Abrahám, Izák a Jakub pre svoju mravnú výšku, pre svoju poslušnosť voči Bohu, a len ako odmena za ich osobné zásluhy sa im dostalo cti, že sa stali zakladateľmi mesiášskeho národa, nositeľa požehnania božieho pre všetky národy.

V očiach Boha-Sudcu niet rozdielu medzi národmi a medzi civilizáciami. U neho rozhoduje len „nový človek“, výška kresťanskej mravnosti. „Neluhajte si navzájom, ale vyzlečte starého človeka so seba s jeho skutkami a oblečte si nového... kde niet pohana a Žida, obriezky a neobriezky, barbara a Skýta, otroka a slobodného: ale všetko a vo všetkom Kristus.“¹ A treba mať pred očami, že medzi Židmi a pohanmi bola priehrada dokonalej plemennej nenávisti! A medzi civilizovanými národmi a barbarmi (Skýtov pokladali za najnevzdelanejších) videli skoro taký rozdiel, ako medzi človekom a zverom.

Sú potom v Písme svätom Nového zákona také tvrdenia, také súčastky učenia, že na ich základe priamo alebo nepriamo treba vyžadovať rovnosť medzi všetkými ľuďmi.

Rozpovedanie pôvodu človeka z jediného pôvodného páru, ako nám ho podal Mojžiš (Gen. 1 a 2) a jasne potvrdil soznam národov, ktorých všetkých pôvod sa tam odvodzuje od Adama a potom od Noema (Gen. 10), to všetko nachádza svoje nové potvrdenie vo vnuknutých slovách sv. Pavla, ktorý poučuje aténskych šovinistov, že Boh „spôsobil, aby z jedného všetky druhy ľudí prebývaly po celej tvári zeme“.²

A nielen spoločný pôvod spojuje celé ľudské pokolenie do jednej rodiny bratov a sestier. Naši prarodičia, sotva boli stvorení, zhrešili. Ich hriech však, zvláštnym spravovaním božím neobmedzil svoj dosah len na ich vlastné duše a telá, ale pôsobí i na dušu a na telo každého človeka, ktorý kedykoľvek v dejinách príde na svet. Následky dedičného hriechu, hlboký rozvrat v našej prírode v prospech zla sa jasne hlási ku slovu u každého človeka, nech patrí ku ktorémukoľvek národu. „...skrze jedného človeka hriech prišiel na tento svet a skrze hriech smrť, a tak na všetkých ľuďoch prešla smrť, lebo v ňom všetci zhrešili...“³ „Teším sa totiž so zákonom božím podľa vnútorného človeka: vidím však vo svojich údoch iný zákon, protiviaci sa zákonu mojej mysle a väzniaci ma v zákone hriechu, ktorý je v mojich údoch. Ja nešťastný človek, kto ma vyslobodí z tela tejto smrti?“⁴ Niet teda na svete nijakého plemena ani nijakého

¹ Kol. 3, 11.

² Rim. 5, 12.

³ Skut. 17, 26.

⁴ Rim. 7, 23.

národa, ktoré by boli zachránené od následkov dedičného hriechu. Všetci sme naklonení ku zlu.

Ako celé ľudské pokolenie má podiel na nešťastí, tak zas všetkým bez výnimky sa ponúkajú dobrodeňnia vykúpenia. „Boh chce, aby všetci ľudia boli spasení a prišli ku poznaniu pravdy.“⁵ „Idte do sveta a kážte evanjelium každému stvoreniu. Kto uverí a bude pokrstený, bude spasený; kto neuverí, bude odsúdený.“⁶ „A on (Ježiš Kristus) je usmierenie za naše hriechy: nie však len za naše, ale i za hriechy celého sveta.“⁷

Všetci sa stávame synmi božími, všetci sme začlenení do tela Kristovho, vo všetkých nás prebýva Najsvätejšia Trojica. „Vidíte, akú lásku nám preukázal Otec, aby sme sa synmi božími menovali a nimi i boli (sme).“⁸ „Ak ma niekto bude milovať, bude zachovávať moju reč, a môj Otec bude ho milovať, a prideme k nemu a urobíme si u neho príbytok.“⁹ „Či neviete, že vaše údy sú chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, a nie ste svoji?“¹⁰

Tie isté prostriedky sú položené k rukám všetkých národov zeme: viera a krst ako základ, potom zachovávanie tých istých prikázanií. „Idte teda a učte všetky národy, krstiac ich... učiac ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal.“¹¹ Kresťania, keď budú tak žiť, pretvoria svoje vnútro podľa vzoru Syna Božieho. Utvoria v sebe rozumové i mravnostné zvyky — etnosti. A pre nás tu najdôležitejšia je tichosť a pokora srdca. „Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a nájdete pokoj pre svoje duše.“¹² A tento druhý text je ešte istejší. „Netúžiac po vysokých veciach, ale majúc záľubu v ponižných.“¹³ „Boh sa pyšným protiví, pokorným však dáva svoju milosť.“¹⁴

A v deň posledného súdu sa znovu jasne zaskveje rovnosť všetkých ľudí v očiach božích, lebo tam sa nebude súdiť podľa národnej príslušnosti, ale len a výlučne podľa mravnej hodnoty skutkov, vykonaných za zemského života. Ak skutky človeka boli vo shode s prikázaniami božími, predovšetkým s prikázaním lásky, čaká na človeka večná spása; ináč, nech už ostatné jeho vlastnosti boli akékoľvek, čaká na neho večné zatratenie.

Dr. Chladný - Hanoš v knihe:
Láska k národu, str. 84.

⁵ 1 Tim. 2, 4.

⁶ Mk. 16, 15 a nasl.

⁷ 1 Ján. 2, 2.

⁸ 1 Ján. 3, 1.

⁹ Ján. 14, 23.

¹⁰ 1 Kor. 6, 19.

¹¹ Mat. 28, 19 a nasl.

¹² Mat. 11, 29.

¹³ Rim. 12, 16.

¹⁴ 1 Peter, 5, 5.

Nový svet — starí Iudia.

Na obzore súčasných dejín rysuje sa plán nového sveta. Nemyslím tu na nový politický svet s novými hranicami, lež na nový myšlienkový, duchovný svet. Že ide o nový duchovný svet, svedčia o tom prejavy vodcov národov novej Európy, ktorí neprestávajú zdôrazňovať preporodenie starého človeka. Keď to človek číta alebo počúva, nevdojak myslí na slová sv. Pavla o starom človeku v hriechoch, z ktorého sa musí vyzliecť, aby bol súci žiť novým životom, životom Kristovým. Ako by mal vyzerat ten nový svet, to najlepšie vysvetlil sv. Otec Pius XII. vo viacerých prejavoch. On hovorí o nových Iuďoch, o novom duchu v novom rodiaom sa svete. Ten nový duch vyrastie z kresťanskej spravodlivosti a lásky, ktorá dnes chýba svetu, preto mu chýba i jej ovocie — pokoj. Teda plán do budúcnosti je pekný, a ako sa pripravujú naši Iudia na jeho prevedenie? Bohužiaľ, mnohí sa uspokojia s vypočutím krásnych rečí a programov, ale akí boli, takí sú, a nielo nádeje, že by sa preporodili, že by prestúpili do nového sveta s novým duchom. Vidíme, že do nového sveta prichádzajú starí Iudia. Nehovorím o starých Iuďoch v národnom presvedčení. Veď v našom verejnom živote máme takých jednotlivcov, čo si pripnú na prsia i mohamedánsky polmesiac, len aby ostali pri starých masných hrncoch. Ale kde je príčina toho? Povedzme si úprimne, že v strašnej náboženskej ľahostajnosti! Človek nábožensky ľahostajný je národne tupý, mŕtvy. Lebo pre koho Pán Boh je len niekedy potrebný, pre toho národ neznamená celkom nič; zaprie svoj pôvod, svoju mater, len čo uvidí judášsky mešec. Akí sú to Iudia, čo sa chystajú do nového sveta? Katolíci, čo neplnia ani minimálne náboženské požiadavky. Sv. spoveď, sv. prijímanie, od toho si už odvykli ešte za starej éry. Katolíci, čo ústami milujú národ, ale nechcú mu dať nových členov, detí nepotrebujú, to privilégium odkázali nižším vrstvám Iudu. Katolíci, ktorí okrem krstného listu nemajú nič spoločné s Cirkvou rímskokatolíckou. Katolíci, ktorí vo verejnom živote líšia sa od boľševikov len v tom, že nikto nevie, že sú horší ako boľševici. Katolíci, čo vo verejnom živote zastávajú katolícke záujmy preto, že na vedúce miesta sa dostali pomocou katolíkov, ale nie z presvedčenia. Katolíci, ktorí poznali svoju Cirkvev vtedy, keď im pomáhala vystúpiť vo verejnom živote ku kapitánskemu kormidlu, pri ktorom rýchle na ňu zabudli. A mohol by som vypočítavať rad-radom Iudi, ktorí sa odtrhli od Cirkvi, od Kristovho ducha, lebo dnes necítia jeho potrebu. Nuž a prečo hovorím len o ka-

tolikoch? Preto, že na našich pleciah leži väčšia zodpovednosť, a napokon do druhých nás nič. Je to názor smýšľanie židobofševických slobodnomurárov, ktorí nám nikdy nezičili. Nuž a takíto ľudia majú prevziať zodpovednosť za nový rodiaci sa svet? Alebo lepšie rečeno: Tí starí ľudia majú stvoriť nový myšlienkový duchovný svet? Tí starí ľudia, starí duchom, starí presvedčením? Áno, preporodenie je potrebné, je nevyhnutná i obnova ducha. Neprestávajme sa preto modliť k Duchu pravdy, lásky a spravodlivosti, aby pretvoril skamenelé srdcia katolíkov, nasiaknuté náboženskou ľahostajnosťou, plytkosťou, ba i tých, čo prestali veriť.

Dr. M.

Katolícka matka.

Zriedlom, udržiavateľkou a strážkyňou pokoja a radosti v rodine má byť žena, manželka a matka. Či ona nespojuje v láske otca a deti? Či svojim nežným citom neprípútava celú rodinu ku svojej osobnosti? Či nebedlí, nestráži, neochraňuje a nebráni celú rodinu? Ona naplňuje svojím spevom celý dom, ona sa vie tak milo usmievať na svoje deti, či sú zdravé a živé, či plačú a sú choré. Ona je učiteľkou, ktorá prvá hovorí deťom o nebi, ktorá ich vedie pred oltár, aby sa poklonili pred sviatostným Spasiteľom, ona v ich mladých srdciach vzbudzuje najšľachetnejšie city a túžby. Privedte nám matku, ktorá sa cíti matkou nielen prirodzenou, ale aj v ríši nadprirodzenej, a my v nej uvidíme hrdinku rodiny, silnú ženu, ktorú môžete ospevovať s kráľom Šalamúnom v Knihe prisloví: „Sila a krása je jej odev a smiať sa bude na posledný deň. Ústa svoje otvára múdrosti a zákon milostivý je na jej jazyku. Pozoruje chodníky svojho domu a chlieb nejedáva záhalčivo. Povstávajú jej synovia a za blahoslavenú ju vyhlasujú, i jej muž ju chváli.“

Dovoľte, aby sme ešte viac pochválili matku, silnú ženu. Treba ju pochváliť za hrdinské znášanie bolesti, lebo škola nedostatku, utrpenia a ťažkostí urobila ju nezlomnejšou a trpezlivejšou, ako je muž; jednoducho: láska ju naučila znášať bolesti. Hľadte na pobožné ženy z Evanjelia, ktoré Krista všade nasledujú, slúžia mu a na krížovej ceste ho s plačom sprevádzajú až ku krížu. Srdce Kristovo je plné milosrdenstva pre tieto ženy. Krista pohly nariekajúce sestry Lazarove, dojal ho nárek vdovy z Naimu a slzy Magdalény plačúcej pri jeho hrobe. Aj dnes, v tomto krvavom čase, je to Kristus, ktorý povie toľkým vdovám a matkám: Neplač! I keď nevzkriesi padnutého syna, predsa jeho dobrota je ako balzam pre rany uplakanej matky.

Pius XII.

O turinskom plátne.

Podľa starších správ a novších vičení bolo mŕtve telo Pánovo napochytre ako-tak poumývané a posypané vonnými látkami; boly to suché drogy jednak práškovité, jednak trsy sušených rastlín. Plátno samo bolo presiaknuté aločovou živicom a pod. Bezprostredne pred vsunutím Kristovej mŕtvolky do hrobnej jaskyne odrazu zažiarily na povrchu indického plátna (sínidon) plamenné, rudé škvrny na miestach rán Kristových. A tu nesúci sa zastavili, odhrnuli trocha plátno a videli všetko tak posypané vonnými látkami, ako to pôvodne posypali; a ten svetelný zjav hneď zasa zmizol. Posvätené plátno a rúcha Kristove dostal a opatroval svätý Peter. Byzantský historik Nicephorus Callistus v XIV. storočí zachoval zpravu, že cisárovná svätá Pulchéria (399—453) uložila posvätné plátno, ktoré dostala od cisárovnej Eudoxie, v novej mariánskej bazilike v Carihrade. Francúzsky biskup Arculfus videl r. 670 v Jeruzaleme kópiu plátna s náznakami tela. Toto plátno pripomína saragoský biskup svätý Braulio (z rodiny svätého Izidora zo Sevilly) v VII. a svätý Ján Zlatoústý v VII. storočí. Tyrolský biskup Viliam ho spomína r. 1171; ďalšia zmienka je z r. 1201, 1202, 1349, 1418. Roku 1452 sa dostal do majetku panovníckej rodiny savojskej, v ktorom je dosiaľ, a bol uložený v Chambéry, kde prekonal r. 1532 známy požiar (stopy ohňa a vody). Na žiadosť svätého Karola Borromejského bol preložený do Turina, kde je dosiaľ. K verejnej účte bol vystavený napr. roku 1814, 1842, 1898, 1931 a 1933. V katolíckom kulte je pripomínaný od prvopočiatku. Východná cirkev má v každom kostole stále boží hrob s obrazom toho plátna (a plošne prehnane znázorneným celým telom Pána), a na Veľký piatok sa tam kladie „pláščanica“, pri našej svätej omši je to korporále; v prefácii mozarabskej liturgie — oni prefáciu volajú illatio — je o ňom stála zmienka. — Chemickú stránku, ako škvrny vznikly, treba znova kriticky prebrať. Generál dominikánov P. Gillet však prikláňal sa k názoru, že pri zachovaní turinského plátna pôsobili prirodzené i nadprirodzené príčiny.

Prof. MUDr. J. F. Babor.

Cieľ kresťanskej výchovy.

Kresťanská výchova objíma celé pôsobenie ľudského života, smyselného a nadsmyselného, duševného a mravného, života jednotlivca, rodiny a spoločnosti, a to nie preto, aby ho snížila, ale povýšila,

zriadila a zdokonalila podľa príkladu a nauky Kristovej.

Ozajstný kresťan, ovocie kresťanskej výchovy je ten nadprirodzený človek, čo stále a dôsledne rozmýšľa, posudzuje a robí podľa rozumu osvieteného nadprirodzeným svetlom príkladu a nauky Kristovej, alebo vyjadrené dnes upotrebovaným výrazom: je to ozajstný dovŕšený charakterný človek. Lebo nie každé ľubovoľné vedenie života, preukazujúce dôslednosť a vytrvalosť len na základe osobných zásad, predstavuje ozajstný charakter, ale len vytrvalosť v uskuťtočňovaní večných zásad spravodlivosti, ako to i pohanský básnik uznáva, keď v nerozlučiteľnej spojitosti chváli spravodlivého, zásadám verného muža. Ináč dovŕšená spravodlivosť môže byť len tam, kde sa i Bohu dáva, čo Bohu prislúcha, ako to ozajstný kresťan robí.

Tento posledný cieľ kresťanskej výchovy javí sa svetárom ako v skutočnosti nepriateľská idea, alebo väčšmi ako niečo nedosiahnuteľného bez potlačovania alebo zničenia prirodzených schopností a bez zrieknutia sa pominateľnosti, teda ako niečo spoločenskému a pominateľnému životu cudzie a protivné každému pokroku na poli písomníctva, vedy, umenia a každého iného kultúrneho pôsobenia. Na takú námietku, ktorá vyplýva z neznalosti a zaujatosti pohanov a ktorá sa, žiaľbohu, dnes ešte častejšie a zatvrdlivejšie opakuje, odpovedal Tertulián za svojich časov: „My nie sme cudzí svetu. Dobré sme si toho vedomí, že musíme byť vďační Bohu, svojmu Stvoriteľovi a Pánovi. Jednako my nepohŕdame nijakým ovocím jeho diel. Len zachovávame mieru, aby sme to neupotrebili prehnane alebo prevráteným spôsobom. Takto žijeme spolu s vami, nie bez trhu, bez kúpeľa, nie bez obchodu, dielni, hostincov, vašich jarmokov a ostatných obchodných stykov. Spolu s vami cestujeme loďou, konáme vojenskú službu, obrábame role a kupčíme. Tedy my máme tie isté zamestnania, ako aj vy, a svojou prácou prispievame k vašej službe. Ja si ozaj neviem predstaviť, ako sa vám môže zdať, že sme neosožní pre vaše hospodárstvo, keďže s vami a od vás máme svoj chlieb a prácu.“ P i u s XI.

LITERATÚRA

SV. JÁN OD KRÍŽA: Temná noc. Dominikánska ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 196, Ks 40. Dostať v mis. knihkupectve v Nitre. Je to druhý sväzok zbierky spisov sv. Jána od Kríža. Temná noc je rozdelená na dve knihy. V prvej sa vraví o trpnej noci

smyslov, v druhej o trpnej noci ducha. Kto pozná teologicko-psychologickú štruktúru duchovného života, a len tak letmo preštuduje tento sväzok, pozná, že je to nevyhnutné pokračovanie knihy: Výstup na horu Karmel. Mýlia sa tí, čo učia, že asketický život je pre riadnych kresťanov, mystický pre mimoriadnych. Sv. Ján nebojí sa napísať, že mystický život je pravidelným zjavom na ceste k Bohu, len ho načim dobre rozumieť. I táto kniha dokazuje, že českí katolíci dostávajú najosvedčenejšie knihy pre duchovný život. V terajších časoch olomouckí dominikáni dávajú svojmu národu také bohatstvo, ktoré shodnotia až budúce pokolenia. My s úctou pozeráme na ich prácu, a čitateľom Smeru odporúčame i túto knihu ako perlu duchovnej katolíckej spisby. — im.

RICHARD EGENTER: *Von der Freiheit der Kinder Gottes*. Verlag Herder, Freiburg im B. 1941, str. 345, RM 2.60. Biblická idea o slobode dieťok božích bola takrečeno zničená v náuke Lutera, neostalo z nej nič. A názory mnohých katolíkov dnešných čias sa nelišia od luterovského chápania božieho synovstva. Autor v tejto knihe kladie vážnu otázku, ako chápeme my túto slobodu, a či vôbec žijeme ako slobodné dieťky nebeského Otca. Keď vysvetlil filozofický pojem slobody, prechádza k definícii nadprirodzenej slobody vyznavačov Kristových. Sloboda nie je obchádzaním zákona, veď v jadre je najdokonalejším uskutočnením vôle Stvoriteľa, čiže zákona. Preto nie je slobodný ten, čo hreší, lebo hranice slobody určuje láska k Bohu a k bližnému. Z tejto živej lásky rodia sa deti božieho kráľovstva na zemi, a takáto sloboda vylučuje obchádzanie zákonov božích a zneuznávanie práv bližného. Kto dobre rozumie pojmu slobody božieho dieťaťa, chápe základy kresťanského i čiste ľudského života. E. kniha patrí medzi tie, čo objektívnym riešením uspokojujú túžbu všetkých ľudí. Katolík v nej nájde smernice na sbratanie všetkých ľudí v jednej rodine nebeského Otca. Knihu odporúčam kňazom i laikom, lebo patrí medzi najcennejšie knižné novinky Herdrovho nakladateľstva. — im.

OTTO KARRER: *Die Freiheit des Christenmenschen in der katholischen Kirche*. Verlag Benzinger, Einsiedeln 1941, str. 136, viaz. RM 3.50, broš. RM 2.80. Že problém slobody je aktuálny, vidieť z toho, že v nemeckej náboženskej literatúre píše sa o ňom veľa i dnes. Kresťan musí byť od čohosi oslobodený, lebo je vykúpený; nesmie byť otrokom hriechu, preto vo vykupiteľskom pláne božom oslobodenie od hriechu je kvetom, najpožehnanejším účinkom kresťanskej slobody. Ale vieme, že naše sve-

domie musí rozhodovať o dovolenosti skutkov, a tu prichádza otázka, či je nejaký zákon, ktorý by mohol obmedziť slobodu svedomia? Táto otázka je rozriešená v knihe dokonale. Človek sa stáva slobodným vierou, nádejou a láskou: to by bol stručný obsah celej knihy. Kniha pre moderného katolíka; odporúčam ju aj kňazom do spovednice. — im.

FRIEDRICH HEILER: *Östliche und westliche Mystik*. Verlag E. Reinhardt, München 1941, str. 280, broš. RM 5.80. Problém mystiky v katolíckej i v evanjelickej bohovede v minulom storočí zabil význačné miesto. Ako máme pozeráť na mystiku, aké miesto má v teológii, o tom nás poučí táto zbierka štúdií od odborníkov mystickej a vôbec teologickej vedy. O stredovekej mystike peknu štúdiu má Dr. G. Lüers. Čestne sú zastúpené historické a filozofické štúdie, ktoré sú potrebné na osvetlenie novších problémov. Kresťanská mystika je tam študovaná v rozličných obdobiach: obdobie Nového zákona, stredoveká mystika, bludy anglikánske, luteránske a slobodných protestantov; zaujímavý je tiež článok o vplyve mystiky na umenie. Aby vznešenosť kresťanskej mystiky bola postavená do pravého svetla božej krásy, ako ukážky z nepravej mystiky prináša zbierka preklady z náuky Laotse o vôbec z indických mystických prameňov. V zbierke je tiež úplný soznam najnovších kníh a štúdií o mystike. Pre teológov a priateľov mystiky je to vzácna príručka, v ktorej nájdú riešenie naozaj životných problémov duchovného života, a to po stránke teologickej i historickej. Vrelo odporúčam. — im.

Dr. ANTONIN ČALA, OP: *Mše svätá*. Dominikánska ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 192. Ks 22. Dostať v mis. kníhkup. v Nitre. Kniha je plod viacročného starostlivého a rozsiahleho štúdia. Autor dáva do rúk českej verejnosti hodnotné dielo, ktoré obohacuje pole nábožensko-liturgickej spisby pre pochopenie a prehlbenie najvznešenejšieho kultu božieho na zemi. Kniha má dve časti: dogmatickú a liturgickú. V kratšej časti dogmatickej jasne a prehľadne dokazuje článok viery, že svätá omša je opravdivá nekrvavá obeta Nového zákona. Je to apologia obety najsvätejšej. V druhej, rozsiahlejšej časti podrobne vysvetľuje celú svätú omšu, postupne po jednotlivých častiach, ich vývin a ustálenie, ako sa teraz používajú podľa obradu rímskeho, a všetko, čo sa vzťahuje na obetu. Odporúčame ju všetkým, ktorí chcú dobre po-

znať centrum najvyššej bohopoety a nevyčerpatelne zriedlo milostí, aby mohli bohato z neho ťažiť. Vhodná príručka pre kázne. — pk.

BLAHOSLAVENÝ JORDÁN SASKÝ: Život svätého Dominika. Prel. P. Jozef Fojtů, OP. Dominikánska ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 87, Ks 12. Dostať v mis. kníhkup. v Nitre. Prvý, stručný a kritický, vyše sedemsto rokov starý a pritom nezošedivý životopis, ktorý je písaný vo forme kláštornej kroniky, vás intímne soznámi so spôsobom života veľkého patriarchu svätého Dominika, a s kľúčovým semenom slávnej rodiny Bratov Kazateľov. Pri pozornom čítaní, čitateľ pozná, ako sám Boh viedol svojho verného sluhu a zakladateľa rehoľnej spoločnosti a aká vrúca láska pre spásu nesmrteľných duší bola jedinou smernicou prvých jej členov. Autor, po smrti svätého Otca a svojho Učiteľa ako prvý nástupca v riadení mladistvej družiny rehoľnej, napísal len to: „čo sám osobne videl a počul, a o čom mu rozprávali prví bratia, totiž o prvých časoch rehoľných, o živote a zázrakoch blaženého muža Dominika...“ Knižka je obohatená naozaj majstrovskými drevorytmí Jiřího March, a prekladateľovými podrobnými poznámkami, ktoré čitateľovi osvetlia niektoré menej jasné miesta. Dielko odporúčame všetkým, najmä priateľom rehole dominikánskej. — pk.

CSÁVOSSY ELEMÉR: Ave Mária. Nákladom Korda R. T., Budapest, str. 222, P. 3.50. — Nevšedný duchovný spisovateľ Csávossy vo svojej knihe nám podáva kázne a príležitostné prednášky o Panne Márii. Nájdeme v nej kázne na jednotlivé zvolania loretánskych litánií, ale sú tam aj nové témy, ako: Mária prostrednica, Mária spoluvykupiteľka, o čom autor hovorí na základe učenia svätých Otcov, pápežských encyklik a učenia moderných teologov. Sú tu i príležitostné reči pre Mariánsku kongregáciu. Keď vieme, ako je ťažko kázať o Panne Márii, je nám táto kniha vítaná, lebo je plná nových myšlienok, nových námetov veľmi solidného spracovania. — vm.

TOMKA ÁGOSTON: Modern hitvédelmi kérdések. Nákladom Korda R. T., Budapest, str. 181, P. 3. — Páter Tomka napísal svoju knihu predovšetkým pre dospeljšiu mládež, v ktorej stručne, jasne a prakticky zaoberá sa základnými otázkami viery. Apologetickým spôsobom píše o Bohu, duši, náboženstve, Kristu Ježišovi a o Cirkvi. V Tomkovej knihe máme dobrú a praktickú pomôcku vo veciach, týkajúcich sa základných otázok náboženstva. — vm.

SV. ALFONZ LIGUORI: Vianočná novena a tri pobožnosti. Sväzok I., str. 272, broš. Kš 15. Doštal v kláštore redemptoristov, Stropkov. V prirodzenom poriadku malé veci stávajú sa veľkými. Tu nájdete opak, ako veľký Boh stáva sa malým. Sú to krásne úvahy a rozjímania svätca a cirkevného učiteľa o veľkom tajomstve vtelenia, narodenia a živote božského Dieťaťa. Knižka je písaná ľahkým slohom, takže každý jej obsah veľmi ľahko pochopí. Môže poslúžiť ako dobrá príprava na sviatky vianočné. Sväzok II., str. 79 má tri pobožnosti: Novenu k Duchu Svätému, Oktávu Božieho Tela, Deviatnik k najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. Obidva sväzky tvoria jednu knihu. — pk.

Dr. MICHAL PFLIEGER: Heilige Bildung — Gedanken über Wesen und Weg christlicher Vollendung. Verlag Anton Pustet, Salzburg; str. 184. Pflieger vidí príčinu neúspešnej katolí. výchovy v nesprávnej výchove. Na správnu výchovu nestačí len akýsi technický aparát seba výchovy a výchovy druhého, ale načim húževnatej práce. Náboženský život sa nedá stroviť za jeden deň. Výchova sa nemá scvrknúť len na index samých „nesmieš“ — ale načim aj poukázať, čo chovanec môže a tiež prečo niečo nesmie. V mládeži treba prebudiť nový, opravdivý život a odstrániť všetko, čo by ho mohlo oslabiť alebo udusiť, aby chovanec vedel prejsť víťazne i cez najťažšie úskalía. Výchova je viac ako šľachetné ľudské činy, aj viac ako mravný ľudský čin, ktorý vyplýva z plnosti milostí duše. Výchova je „dovršenie, v nás strojeného božského života v druhého Krista“. Smysel výchovy je výchova „kresťana“. Milostí nemajú slúžiť len ako prostriedok na potlačenie hriechov, ale hlavne ako zdroj nového života. Pre pedagógov cenný prínos. — p. m.

VIMMER ANSELM, OSM: A Boldogasszony keresztútja (Megfontolások és imádságok). Nákli. Korda R. T., Budapest, str. 232, P 4. — Zaujímavá autorova kniha hovorí o krížovej ceste P. Márie, obsahujúcej sedem zastavení sedembolestnej Matky Božej. Je to kniha úvah o živote Panny Márie, o jej krížovej ceste, z čoho mnoho môžeme čerpať pre svoj vlastný život na to, aby sme vedeli na dobrej ceste kresťanského života vydržať, i keď od nás vyžaduje mnoho obetí. Kniha obsahuje i pobožnosť krížovej cesty P. Márie. Mariánski ctitelia nájdu v nej posilnenie svojej lásky k P. Márii a v ostatných túto lásku roznieť. — vm.

Smer,

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT.

Rediguje

prof. Dr. INOCENT MÜLLER O. P.

Ročník I.

Dominikánska edícia Veritas.

Trenčín 1941.

OBSAH:

- ANJELOV: Umenie a svätosť 438.
- BABOR: V Stvoriteľových službách 120, 173, 212, 272, 310, 357, Mravnosť a rodina 412.
- BÚDA: Puer natus est nobis 20, Knieža pokoja 64, Prebodnutý Baránok 111, Prázdny hrob 157, Naša nádej 198, Chlieb anjelov 256.
- FEIL: Unionizmus, veľké dielo božie 33, J. V. Rut-skyj 214.
- FRIETHOFF: P. Mária, Matka Spasiteľova 58, Matka Božia 105, 170, 207, 316, Máriin súhlas 450.
- GARRIGOU-LAGRANGE: Sv. prijímanie bez poča-kovania 24, Pritomnosť pri sv. omši 145. Odovzda-nosť dôverujúca Prozreteľnosti 260, 289, 346, Duch odovzdanosti 406.
- HABÁŇ: Základy modlitby 12, Modlitba ako povin-nosť 67, Či človek môže byť ľahostajný k Bohu 161. V duchu a pravde 385.
- HARANTA: Myšlienky nad časom 71.
- CHURA: Sociálna starostlivosť — katolícka povin-nosť 292.
- LIKAVSKÝ: Eva 306, 353, Eva po upadnutí 394, Eva vo svojich dcérach 448.
- MASTYLÁK: Náš pomer ku Kristu 399.
- MÜLLER I.: Náš Smer 3, Vnútorň život 8, Dokonalý duchovný život 49, 99, Obetavá láska 154, Kre-sťanský a rehoľný život 192, Závaznosť k doko-nalosti 249, Prečo sa zdokonaľovať? 297, Prostried-ky na dosiahnutie dokonalosti 337, Poznanie Boha 389, Bližšie k Bohu 433.

MÜLLER V.: Čo je Cirkev? 28, Svätá Cirkev 75, Katolíckosť Cirkvi 126, Jedna Cirkev Kristova 268, Apoštolskosť katolíckej Cirkvi 312, Náboženstvo a život 350, Dejinné sociálne pôsobenie katolíckej Cirkvi 452.

RAJEC: Za novou renesanciou 123, Príď kráľovstvo Tvoje 265, Milujte vedu, ale ešte viac lásku 414.

SERTILLANGES: Usobranie 79.

SOUKUP: Prvé kroky 16, Zaisťovať priateľstvo 53, Rozumieť priateľovi 115, Priateľstvo živé 165, Vo spomienkach 203, Priateľ otvára 302, Bojovníci za radosť 444.

ŠKRÁBIK: Smer ukazuje cestu 1.

ŠURJANSKÝ: Ježiš Kristus včera i dnes i na veky 241.

TOMÁŠ SV. AKVINSKÝ: Prečo Kristus Pán trpel na kríži 97.

Do výšav 37, 80, 131, 176, 219, 274, 321, 367, 417, 465.

Život 41, 84, 134, 181, 227, 278, 323, 370, 420, 467.

Literatúra 48, 95, 137, 186, 235, 282, 330, 378, 425, 476.

vi rímskokatolíckej. Pochopili našu snahu aj tí, čo
písali do Smeru. Naším čitateľom musím prezradiť,
že spolupracovníci Smeru píšú naozaj z lásky k Bohu
a k svätej Cirkvi, nezištne, bez akéhokoľvek nároku
na odmenu. Nuž týmto vyslovujem najprv bratské
uprímne Pán Boh zaplať. Ďakujem tiež p. riaditeľovi
v. K. Murínovi, ktorý čas zaslúženého odpočin-
ku venuje nám a s otcovskou láskou stará sa o našu
administráciu. Srdečná vďaka patrí tiež p. A. Matej-
kovi, podúradníkovi trencianskej pošty, ktorý má
na starosti expedíciu nášho časopisu. A vám, Sme-
stisti, tiež ďakujem, že ste nás pochopili, že ste nám
odali priateľskú ruku k práci za najväčšiu česť božiu
v našej vlasti. Nič inšie nechceme, iba to, aby Pán
Boh bol všade a vo všetkom chválený a oslavovaný.
Keď teda účtujeme s jednoročnou skúšobnou prácou,
planiame sa v duchu božej Všemohúcnosti a k trónu
božieho Majestátu kladíme všetko, čo sme dosiaľ
vykonali. Boli sme len nedokonalé nástroje v božích
rukách, preto všetku nedokonalosť pričítajte nám,
čo bolo dobré, za to ďakujte nekonečnej láske do-
brého Pána Boha. Redaktor.

VŠETKÝM SMERISTOM aj ich rodinám
želáme hojnosť milosti a pokoja od novonaro-
deného Spasiteľa sveta. Redakcia.

Sv. omša za čitateľov SMERU. Dňa 10. decembra
r. redaktor slúži sv. omšu za všetky duševné i tes-
né potreby smeristov. V ten deň spojte sa všetci
o mnou a obetujte svoje modlitby a dobré skutky
a víťazstvo Krista a jeho svätej Cirkvi v dušiach
všetkých našich spoluobčanov.

Vyšší náboženský kurz v Bratislave a v Trenčíne
býva pravidelne dva razy v mesiaci. Presný termín
prednášok oznamujeme v dennej tlači a v rozhlase.
Vyzývam najmä bratislavských smeristov, aby sa
hojnom počte zúčastňovali na našich bohovedných
lebatách.

Smeristom-horľiteľom. Na vianočné sviatky mno-
hí z vás prídu ku známym, ktorí vôbec Smer nepo-
najú. Sami sme sa presvedčili o tom, že je ešte veľa
katolíkov, ktorí by si radi prečítali náš časopis, ale
vôbec nevedia, že na Slovensku máme revue pre du-
hovný život. Smeristi, spoľehame na vás a sme pre-
vedčení, že cez vianočné sviatky ponúknete Smer
vojím známym a priateľom a že nám získate nových
čitateľov. Nám ide o to, aby každý inteligent-Slo-
vák mal rímskokatolícke božie srdce, preto dajte sa
šetci do roboty a získajte nám aspoň jedného pred-
čitateľa. Tým, čo získajú piatich nových členov, prí-
pravujeme milé prekvapenie z duchovnej spisby. Do-
raz sme to nemohli uskutočniť, lebo horľiteľov ne-

bolo toľko, aby sme mohli dať tlačíť sľúbenú brošúrku. Čakáme na ďalších. Na pripojených lístkoch pošlite nám mená a presnú adresu tých, ktorých získate do našej rodiny. Vianočný čas využite na to, aby ste nám získali čo len jedného odberateľa. Každý čitateľ Smeru nech si pokladá za povinnosť získať aspoň jedného odberateľa na r. 1942.

Dlžníci! Poslali sme upomienky tým, čo nemajú vyrovnané predplatné. Mohlo sa však stať, že upomienku dostali aj tí, čo predplatné poslali v čase, keď sme upomienky rozposielali. Týchto prosíme za prepáčenie. Ale smeristi, ktorí v decembri budú účtovať s celoročným šafárením, nech nezabudnú, že predplatné na Smer je tiež vec svedomia a katolíckej slovenskej cti. My si vážime najsamprv čitateľov a uskutočňovateľov smeristického programu, ale nezabúdajte na to, že dlžoby znemožňujú prácu redakcie na každom kroku. Nuž nezabudnite na vyrovnanie katolíckych účtov v našej administrácii. **Administrácia.**

Dary na študentský tlačový fond: Mariánska kongregácia, Trenčín, Ks 50; Sestry Dominikánky, Humenné, Ks 30; M. Palinkášová, Trenčín, Ks 25. Po 20 Ks: Št. Jankovský, tajomník, Trenčín; Dr. Št. Tiso, Bratislava; J. Oppelt, Trenčín. Po 10 Ks: O. Stempl, Bratislava; p. Brokeš, Trenčín; K. Farkaš, Trenčín, Ks 15; M. Martincová, B. Bystrica; K. Kresánek, Trenčín; J. Lukáč, Trnava; A. Koprivňanská, Trenčín; Rím. kat. farský úrad, Nedošany. Darcom a priateľom študentov Pán Boh zaplat!

P. R. Garrigou-Lagrange, OP:

K B O H U.

ZÁKLADY DUCHOVNÉHO ŽIVOTA.

Cena Ks 14.50.

Duchovné smeristické hnutie svoju prácu ešte len začína. Aby naši čitatelia vedeli, na akých základoch chceme stavať, aký je náš cieľ, vydávame túto knihu, ktorú napísal skúsený vodca duchovného života a jeden z najväčších znalcov katolíckej bohovedy. V knihe nájdete načrtnutý i náš program. Ale nie je to iba program Smeru; to, o čom sa píše v knihe K BOHU, musí zaujímať každého kresťana, ktorý chce rozumieť slovám Krista Pána: **Buďte dokonali!**

Objednávky prijíma administrácia Smeru.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čis. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.